

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

INDBYDELSESSKRIFT

TIL

AFGANGS- OG AARSPROVERNE

I

AARHUS KATHEDRALSKOLE

I 1876.

INDBYDELSESSKRIFT

TIL

AFGANGS- OG AARSPRØVERNE

I

AARHUS KATHEDRALSKOLE

I 1876.

INDHOLD:

SKOLEEFTERRETNINGER, VED REKTOR, PROFESSOR
DR. PHIL. G. LUND.

AARHUS.

P. NIELSENS BOGTRYKKERI.

ÆFTERRETNINGER

OM

AARHUS KATHEDRALSKOLE

I

SKOLEAARET 1875—76

VED

SKOLENS REKTOR.

I.

Almindelige Bestemmelser og Meddelelser.

I. Om Afholdelse af den lavere Realafgangsexamen.

Slutningen af de Bemærkninger, der ledsagede forrige Aars Indbydelsesskrift, „om Discipelfrekvensen og Realundervisningen“ S. 15 fg., blev det meddelt, at der her fra Skolen i Januar f. A. var gjort Indstilling og Forslag om, at der ved Siden af den udvidede Realundervisning, som afsluttes med Realafgangsexamen af den højere Grad, maatte oprettes ogsaa et Kursus for den lavere Realundervisning med den lavere Realafgangsexamen som Maal. Ved Udgivelsen af forrige Program var der endnu ikke faldet nogen ministeriel Resolution herom; først senere modtoges følgende Skrivelse af 18. Oktober 1875 fra Ministeriet:

„Da Ministeriet, efter at have taget det af flere Rektorer rejste Spørgsmaal om Afholdelse af Realafgangsexamen af lavere Grad under fornyet Overvejelse, er kommet til den Overbevisning, at det lader sig forsvare at opgive den under 27. Juni 1872 tagne Bestemmelse om at denne Prøve skulde afskaffes i de offentlige lærde Skoler, meddeler Ministeriet efter Deres derom under 20. Januar 1875 gjorte Indstilling herved Tilladelse til, at denne Realafgangsexamen indtil videre maa afholdes i Aarhus Kathedralskole i Forbindelse med 3die Klasses Examen. — For saa vidt

denne Foranstaltning maatte medføre nogen Forøgelse af Extratimetallet, imødeser Ministeriet herom Hr. Professorens nærmere Indstilling.“

Saa snart denne Tilladelse var givet, blev der dels udstedt en offentlig Bekjendtgjørelse derom med Opfordring til dem, der maatte ønske at benytte denne Indretning, dels blev det strax gjort til Gjenstand for Forhandling mellem Rektor og Lærerne, hvad der for Øjeblikket vilde være at gjøre for at begynde eller forberede et Kursus, der var beregnet paa den mindre Realafgangsexamen. Det var klart, at for dem, som da vare og nu ere i 3die Realklasse, kunde der ikke være Tale om at tage en forandret Bestemmelse, saaledes at de allerede med det indeværende Skoleaars Slutning kunde indstille sig til den nævnte Examen, fornemmelig for Matematikens Vedkommende, men dog ogsaa for Historie og flere Fag, som ikke kunde bringes til en Afslutning i Aarets Løb. Hvorvidt der strax burde træffes Foranstaltninger for Disciple i 2den Realklasse, var et Spørgsmaal, der ikke kom til Afgjørelse, da ingen efter den udstedte Opfordring meldtes dertil. Og hvad 1ste Realklasse angaar, da var det fra Begyndelsen Planen helst ingen Forandringer at gjøre i denne Klasses Undervisning. I dette Skoleaar er det saaledes ikke kommet til nogen Deling af Realisterne efter de to forskjellige Kursus og Afgangsprøver; men fra det forestaaende Aars Begyndelse (15. August d. A.) er det Hensigten, saa fremt da ellers nogen meldes dertil, at indrette begge Kursus: det mindre, beregnet paa 3 Aar fra Optagelsen i 1ste Klasse, og det større paa 4 Aar under samme Forudsætning. Det vil da blive nødvendigt, baade at de af Skolens nuværende Realdisciple, der opflyttes i 2den Realklasse, bestemmes til det større eller det mindre Kursus, ligesom det ved ny Disciple, der optages i 2den Realklasse, udtrykkelig maa opgives, om de skulle forberedes til den større eller den mindre Realafgangsexamen.

men. For saadanne derimod, som ville blive optagne i 1ste Realklasse, vil det ikke være nødvendigt at tage Bestemmelse strax, da denne Klasses Undervisning vil blive ens for alle — maaske med en enkelt Undtagelse, hvorom nedenfor —, hvilket maa anses for heldigt ogsaa af den Grund, at Valget ikke behøver at gjøres saa tidligt, ved Indtrædelsen i Skolen i 12 Aars Alderen, men at baade Forældre og Skolen kan have et Aars Erfaring at støtte sig til, naar det skal afgjøres, om en Dreng helst skal bestemmes for det mindre eller det større Kursus (2aarigt eller 3aarigt fra Udgangen af 1ste Klasse).

Men da bliver det nødvendigt at beholde Fransk som Undervisningsfag ogsaa for de mindre Realister i 1ste Klasse. Da dette Sprog imidlertid ikke fordres ved den mindre Realafgangsexamen og der desuden ikke bliver Plads til at fortsætte Undervisningen deri udover 1ste Klasse, fordi de øvrige Fag lægge Beslag paa det knapt tilmaalte Timetal (højest 30 Timer om Ugen), synes det baade temmelig frugtesløst at anvende Tid og Kræfter paa et Sprog, der snart helt maa opgives, og tillige urimeligt at fordre Kundskab deri ved Optagelsesprøven. Anderledes forholder Sagen sig med Engelsk. Skjønt der ved den lavere Realafgangsexamen fordres kun ét fremmed Sprog, nemlig Tysk, er det dog ønskeligt for de fleste af de paagjældende Disciple at lære noget Engelsk; der fordres ingen forberedende Undervisning deri ved Optagelsesprøven, men Undervisningen begynder forfra i Skolen selv; og det vil være muligt udenfor de befalede Fags Omraade tillige at give Undervisning heri i et Par Aar og at fortsætte denne lige til Udgangen af Skolen, om end med noget indskrænket Kraft i det sidste Aar, paa Grund af Examensfagenes voxende Krav. — Men selv i det Tilfælde at Fransk beholdes i 1ste Realklasse, kunde man vælge den Udvej, at de Disciple, der fra Begyndelsen vare bestemte til den mindre Realafgangs-

examen, bleve fritagne derfor og kom til at anvende Tiden (3 Timer om Ugen) til andre Fag. Hvorledes Sagen vil blive taget her i Skolen fra Begyndelsen af det forstaaende Skoleaar, kan endnu ikke med Sikkerhed meddeles, da Forslaget om Undervisningens Indretning først skal indsendes herfra ved Slutningen af dette Skoleaar, og det da beror paa, om Ministeriet vil godkjende de gjorte Forslag. Men i Hovedsagen vil disse gaa ud paa 1) at 1ste Realklasse faar fælles Undervisning (eventuelt med Undtagelse af Fransk); 2) at i 2den Realklasse ville de 3 franske Timer og 1 af de engelske blive anvendte til Historie (2) og Mathematik (2); 3) at i 3die Realklasse de til Fransk, Engelsk og Naturlære ansatte Timer (undtagen 1 i Engelsk) anvendes særskilt til Dansk (1), Tysk (1), Historie (1), Geografi (1) og Naturhistorie (1) foruden 3 til Mathematik og Regning.

Naar Skolen da med ikke ringe Opofrelse, Ujævnighed — thi de mange forskellige Kombinationer og Delinger volde Vanskeligheder — og Bekostning — thi der vil udfordres i det mindste 12 Extratimer i denne Anledning — tror at burde indrette denne Undervisning for at imødekomme et almindeligt Ønske og afhjælpe et føleligt Savn, da er det rigtignok i den Forudsætning, at den vil blive modtaget og benyttet i en tilstrækkelig Grad. Erfaring har stadig vist, at en stor Del, det kan gjerne siges: den største Del af Realisterne, aldrig har gennemgaaet det hele store Kursus, men har forladt Skolen paa Halvvejen, sædvanlig ved Konfirmationen eller i den Alder, dds fordi Disciplene ikke vare skikkede til en højere og videregaaende Undervisning, dels fordi Forældrene ikke havde Lyst eller Evne til at holde Sønnerne længere i Skole, men ønskede dem anbragte ad praktisk Vej. Mange, som skulde gaa til Handel, Haandværk, Landvæsen o. lign. behøvede ikke nogen afsluttet Skoleundervisning eller en Examen til Bevis derpaa. De allerførste

af dem, der for at fortsætte en eller anden theoretisk Vej behøvede en Præliminærexamen, kunde nøjes med den mindre; hvorfor da kun saadanne indlode sig paa at tage den større, som enten ikke havde noget praktisk Maal saa tidlig for Øje eller som, saalænge de paa Stedet vare nødte til at tage den større Examen istedetfor den mindre, fandt sig deri. Men der kan næppe være Tvivl om — hvad ogsaa en privat Realskoles Oprettelse og Bestaaen vidner om —, at største Delen af dem, der hidtil have forladt den lærde Skoles Real-klasser uden Afslutning, gjerne ville naa den mindre Realafgangsexamen ved Udgangen af 3die Klasse eller ved Konfirmationen o: omtrent i 15 Aars Alderen, selv om de ikke have en direkte Brug deraf, baade for at faa et afsluttet, afrundet Omfang af Kundskab og Dannelse, og tillige for dog udadtil at have Bevis derfor, som i adskillige uforudsete Tilfælde kunde komme dem til Nytte.

Imidlertid maa det her bemærkes, at Hensigten med Oprettelsen af det mindre Kursus og Afholdelsen af den mindre Afgangsexamen selvfølgelig ingenlunde er at svække Lysten til at gjenneengaa det større Kursus og tage den højere Realafgangsexamen. Tværtimod maa det fremdeles være Skolens Ønske, at saa mange som muligt ville indlade sig herpaa og strøbe at modtage saa megen realistisk Dannelse, som der efter Forholdenes Beskaffenhed her kan tilegnes. Der synes i vore Tider at være al Grund til at henlede Opmærksomheden paa, at selv for dem, der i en yngre Alder skulle gaa ud til en praktisk Virksomhed, er en fyldigere theoretisk Kundskab af stor Betydning baade for at gaa videre i en enkelt Retning og for at anvende det lærte i Livet. Selv i den rent praktisk anlagte Stilling og Virkekreds vil den sikkert bedst kunne gjøre Fyldest, som i sine Ungdomsaar har lært saa meget som muligt og modtaget en Dannelse, der ikke kan undværes i de mange Forhold, som Nutiden

kalder enhver til Deltagelse i, naar han ikke skal blive staaende paa et underordnet Standpunkt og i en lavere Stilling.

2. Beretning om de i 1875 afholdte kontrolerende Prøver ved de lærde Skoler og højere Realskoler.

Efter Afslutningen af de forskjellige Examina, som under Kontrol af Undervisningsinspektionen have været afholdte i Sommer, skal den tillade sig i Korthed at forelægge det høje Ministerium de Bemærkninger, hvorpaa den for Tiden tror at burde lægge nogen Vægt. Naar disse ikke ere blevne af større Omfang, saa er det nærmest, fordi de kun hvile paa et enkelt Aars Iagttagelser, og desuden fordi Dommene i de tre Grupper af Skoler, som have været underlagte de tre Examenskommissioner, mulig kunne være fældede fra noget forskjellige Synspunkter. Inspektionen skal her kun holde sig til saadanne Punkter, hvorom alle ere enige, eller som, skjønt fremkaldte ved enkelte Iagttagelser, dog kunne have almindelig Betydning.

Udfaldet af den første Afgangsprøve efter den ny Ordning har været tilfredsstillende; mindre heldigt stiller det sig for fjerde Klasses Vedkommende, vistnok især fordi i Følge almindelig Erfaring baade tredje og fjerde Klasse er stærkere bebyrdet end nogen anden enten nu eller tidligere har været. Realafgangsexamen har tabt noget af sin Betydning ved at være bleven stillet parallel med fjerde Klasses Hovedexamen, hvorved Skolerne fristes til at føre Overensstemmelsen videre end gavnligt er.

A. Afgangsprøven.

De danske Stile have i det hele gjort et godt Indtryk, dog have Censorerne i en enkelt Gruppe ønsket større Færdighed hos Disciplene i at fremsætte deres Tanker om et givet Æmne i en klar, vel ordnet og fyldig Form.

Naar Ministeriet i Cirkulære til Rektorerne ved de lærde Skoler af 9de Avgust 1871 med Hensyn til Retskrivningsspørgsmaalet har udtalt sig for, at der gaas frem med Varsomhed ved Optagelsen af de Reformer, som skulle føre til større Ensartethed

og Sikkerhed i Retskrivningen, og i den Henseende har henvist til en af et Antal Mænd (H. N. Clausen m. Fl.) under 21de Juni 1870 fremkommen Udtalelse, som det yderste, hvortil der for Tiden er Anledning til at gaa, saa bør vistnok dette Standpunkt fastholdes, saa at videre gaaende Reformere ikke bør tilstedes. Det kan f. Ex. ikke anses for rigtigt at afvige fra den almindelige Skrivemaade og bruge Enkelttalsform af Udsagnsordene, naar Grundordet er Flertal.

Oldnordisk. Disciplene oversætte i Almindelighed godt og paa de fleste Steder gjøre de godt Rede for Formlæren. For øvrigt har der vist sig nogen Forskjel i Fagets Behandling; et Sted har man fremhævet Sammenligningen imellem det oldnordiske og de klassiske Sprog, paa et andet har man især søgt at klare Forholdet imellem Oldtidens og Nutidens Sprog, paa et tredje er man gaaet lidt dybere ind paa Grammatikken. Der er vistnok Anledning til at tilbagekalde i Erindringen den afgaaede Undervisningsinspektørs Ytring, hvorefter det mindre kommer an paa Indtrængen i Sprogets Grammatik ud over, hvad der kræves til fuldstændig Opfattelse af det læste, end paa at faa Øjet aabnet for den sproghistoriske Sammenhæng imellem Oldsproget og de nu levende nordiske Sprog.

Ogsaa det engelske Sprog have Disciplene i Almindelighed tilegnet sig saa vel, som det efter den dertil anvendte Tid med Rimelighed kunde ønskes. Der tør ikke ventes opnaact mere end Færdighed i at forstaa almindelig Prosa; videre literærhistorisk Læsning, især af ældre Poesi, er neppe tilraadelig. Tilægnelsen af en nogenlunde god Udtale er ogsaa i dette Sprog saa vanskelig især for ældre Disciple, at Læreren maa skjænke den ikke ringe Opmærksomhed.

Tysk har kun aldeles undtagelsesvis været opgivet til Afgangsprøven og giver ikke Anledning til nogen Bemærkning.

Udfaldet af Prøven i Fransk har været bedre end det var at vente, eftersom dette Sprog først nylig har faaet saa stor Betydning ved Afgangen, og Stilen naturligvis vanskeliggjør Prøven for den sproglig-historiske Retnings Vedkommende. Men der er Grund til at haabe, at, naar Undervisningen i Tide og med større Kraft kan arbejde hen til det fastsatte Maal,

vil Resultatet blive ret godt. Stilene lade vel en Del tilbage at ønske, især hvor man mere har søgt at lære Disciplene at forstaa en fransk Text end at indprente Grammatikken, men efter den paa Sproget anvendte Tid tør man ikke vente mere. Der synes at være Grund til og har ogsaa udtalt sig Ønsker om, at Fordringen om fransk Stil udvides til begge Retninger af studerende; thi den ringere Iver, hvormed Stilskrivningen drives af dem, der ikke aflægge Prøve deri, har altid en skadelig Indflydelse paa de andre, og det Arbejde, der i femte og sjette Klasse kræves af de mathematisk-naturvidenskabelige studerende er ikke større end at denne Stil uden Skade kan tilføjes Prøven.

Baade i Latin og Græsk har Resultatet i det Hele været godt, men ingenlunde bedre end det var ved den tidligere Ordning. For begge Sprogs Vedkommende, men maasko mest for Græskens, er Vægten i adskillige Skoler lagt vel udelukkende paa det formelle, paa Grammatikken med Tilsidesættelse af det reelle. Det gaar ikke an at forsømme saadanne Oplysninger af Literaturhistorie, Antikviteter og Mythologi, som høre med til en fuldstændig Forstaaelse af det læste, og Brudstykker af Forfattere bør ikke læses uden Omsorg for Opfattelsen af den hele Sammenhæng deri. Der er ogsaa Anledning til at udhæve, at der ikke overalt lægges Vægt nok paa Oversættelsens Nøjagtighed og Form.

Gjennemførelsen af den ny Skoleplan vil for Historiens Vedkommende ikke være uden betydelige Vanskeligheder og kan derfor ikke noksom anbefales Skolernes og Lærernes Opmærksomhed. Der hører til en god historisk Vejledning en Dygtighed og Friskhed hos Læreren, som ikke altid er let at træffe samlet, især naar det bliver Skik, at en enkelt Lærer udelukkende underviser i Historie. Selv den dygtigste Lærer vil derved let sløves og forstenes i Gjentagelsen af et meget begrændset Antal Betragtninger og Anekdoter; deler han derimod sit Timeantal med andre Fag, saa er det for ham selv en Forfriskning og afleder næsten af sig selv det stereotype, hvortil han ellers kan forfalde. Forsaavidt flere Skoler synes til Afgangsexamen at ville nøjes med Blochs mindre Verdenshistorie, hvad Middelalderen og Tiden indtil

1789 angaar, saa er det vel i Overensstemmelse med en tidligere Skrivelse af 5te April 1873, men dog kun under den i Skrivelsen udtalte Forudsætning, at de ofte temmelig betydelige Huller i disse Bøger udfyldes. Med Hensyn til Nordens Historie er det derimod utilraadeligt ved Afgangsprøven at blive staaende ved denne Bog, der ellers kan anses for tilstrækkelig indtil Udgangen af fjerde Klasse. Endelig tør der ved Afgangsprøven ikke længere standses ved Aaret 1848, men der bør medtages de nærmest paafølgende Begivenheder, omtrent til 1864; derimod staa vi endnu altfor meget midt i de seneste Aars Begivenheder til at deres Betydning i Verdenshistorien klart kan paa-peges, om det end tør ventes, at Læreren ikke vil undlade at gjøre Disciplene bekendte dermed, for saa vidt de have forandret Staternes politiske Stilling, ogsaa naar de ikke blive Gjenstand for Examen.

Antallet af Kandidater til den mathematisk-naturvidenskabelige Afgangsprøve har været temmelig ringe, men Udfaldet af Examen i Mathematik og Fysik har overalt været saa heldigt, at man allerede nu tør udtale, at denne Gren af Undervisningen vil vise sig frugtbringende. Den Frygt for Indførelsen af den analytiske Geometris Methode i Skolen, der i sin Tid bevirkede Bestemmelsen om, at aanalytisk Geometri ikke maatte gjøres til Gjenstand for skriftlig Prøve, har vist sig fuldkommen ugrundet, som ogsaa sagkyndige have forudset; idetmindste en Del af Lærerne se hellere en skriftlig Opgave deri, end den mindre mundtlige, som det er tilladt at forelægge, skjönt Kandidaterne i det Hele have skilt sig vel ogsaa ved denne Del af Prøven.

Derimod have Frugterne af den sproglig-historiske Retnings Naturlære været tarvelige. Dette er en simpel Følge af et utilstrækkeligt mathematisk Grundlag og det fuldstændige Ophør af samtidig Mathematikundervisning. Skal ikke Kundskaben til de almindelige Naturlove blive aldeles løs og intetsigende, maa Skolerne først og fremmest arbejde paa Sikkerhed i et begrænset Omfang, afpasset efter den tilstedeværende mathematiske Indsigt eller efter den, som endnu kan tilvejebringes i de to sidste Aar. Hvor meget der af mathematisk Indsigt kan tilføjes i de to øverste Klasser, navnlig for Astronomiens Skyld, maa bero paa Læreren

Skjøn; nogle forstaa at hjælpe sig med det mindst mulige og dog at gjøre Sagen klar, andre ville foretrække den mere exakte og sikrere Indsigt, som faas ved Optagelsen af bestemte matematiske Brudstykker.

B. Fjerde Klases Hovedexamen.

Det betydelige Arbejde, der hviler paa Skolernes tredje og fjerde Klasse opfordrer fremdeles til at lede Undervisningen deri med en ganske særegen Omhu, især for Afslutningsfagenes Vedkommende.

Vel have de mundtlige Prøver i Latin paa mange Steder givet tilfredsstillende Resultater, men det skorter næsten overalt paa Evne til at benytte det lærte i den skriftlige Udarbejdelse. Da de Forfattere, som læses i disse Klasser, føre Disciplene ind paa saa godt som hele det grammatikalske Stof, saa maa det mindre heldige Resultat vistnok især tilskrives den Omstændighed, at Stoffet ikke faar Tid og Ro til at fæstne sig. Det bør derfor stærkt anbefales at indskærpe de grammatiske Hovedregler igjennem en flittig Brug af Exempler og derimod lade det mindre væsentlige træde tilbage i Sammenligning dermed. Ligeledes turde paa dette Standpunkt et Udvalg af Ovids Metamorfoser i Almindelighed være mere at anbefale som poetisk Læsning end Virgil.

I Mathematik er der paa adskillige Steder tilvejebragt et godt Udbytte og med ikke meget stor Forskjel paa de skriftlige og mundtlige Præstationer. Faget lider dog en Del ved, at Prøven er en blot Aarsprøve; Skolerne bør derfor arbejde paa at gjøre Bestemmelsen derom saa lidt følelig som mulig. Til en fyldig matematisk Indsigt kræves, at Undervisningen hyppigt vender tilbage til det læste; Aarets Undervisning maa derfor største Dels bestaa i Repetition af tidligere Aars Pensa, saa at det meste baade af Arithmetik og af Geometri maa være repeteret og saaledes atter indprentet i det sidste Aar. Skorter det end paa Erindring af Beviserne i deres Enkeltheder, saa maa dog idetmindste Brugen af det lærte være nogenlunde sikker; uden dette er den hele Undervisning spildt. Men de idelige Anvendelser, der ogsaa bør gjøres mundtlig i Timerne, kunne benyttes ikke blot til Indprentning af Regler, men ogsaa til i

Erindringen at gjenkalde Hovedtrækkene af de Beviser, hvortil Reglerne støtte sig.

De andre Afslutningsfag, Geografi og Naturhistorie, hvortil ogsaa Tysk maa regnes for de fleste Skoler, have færre Vanskeligheder at overvinde, men dog kan man i alle tre Fag træffe paa gennemgaaende uheldige Resultater ved enkelte Skoler. Noget ville saadanne kunne afværges ved en i de lavere Klasser lagt solid Grundvold, som da især for Geografiens Vedkommende bør opnaas. Men iøvrigt maa det for Tiden være nok at henvise til Ministeriets Skrivelse af 29de Februar 1872, hvori det udtales som en Nødvendighed fremtidig strengere at paase, at ingen Discipel rykkes op i en højere Klasse, naar han for meget er under Klassens Totalstandpunkt. En Discipel maa heller standses end forkvakles ved Bebyrdelse over sine Kræfter.

Angaaende de øvrige Fag, som ikke afsluttes med fjerde Klasse, ere Erfaringerne i Aar for spredte til at give Anledning til mere end en enkelt Bemærkning angaaende Naturlæren. Den Tvivl og Usikkerhed, der er opstaaet om den rette Begrænsning af dette Fag til fjerde Klasses Hovedexamen, saaledes som Fordringerne ere fastsatte ved Cirkulære af 9de August 1873, og som atter i Aar har vist sig, er vel bleven fjernet noget ved Skrivelsen af 4de December 1873 til Rektor for Aarhus Kathredalskole, men dels er denne Skrivelse kun i ringe Grad bekjendt, dels vedrører den nærmest Realister, som undervises i Forening med studerende. Det vil dog ikke falde vanskeligt at trække de rette Grænser, naar det fastholdes, at Undervisningen for de matematisk-naturvidenskabelige studerende paa dette Standpunkt ikke skal bygges paa andre matematiske Forudsætninger end de aller simpleste geometriske Begreber og saadanne arithmetiske Kundskaber, som allerede ere naaede igjennem Regningen. Man skal altsaa ikke hænge sig i det kortfattede Programs enkelte Udtryk, men skjønne, hvad det med de nævnte Forudsætninger er muligt at optage af almindeligt Stof. Der kan ikke være Tvivl om, at f. Ex. Vejningsredskaber, Flydevægte, Mariottes Lov, Kogning (hvilket allerede ligger i Programmets „Fordampning“) og lignende Ting bør medtages. Endelig maa tilføjes, at der ingen Grund er til ganske

at forbigaa Berøringselektriciteten, der kun ved Uagt-somhed er udeladt af det oprindelige Program.

C. Realafgangsprøven.

En Del af de foregaaende Bemærkninger finde ogsaa Anvendelse paa Forberedelsen til Realafgangsprøven. Her maa kun tilføjes et Par Bemærkninger, dels angaaende Tysk, dels angaaende hele Examiens Stilling.

Den tyske Stil er i Reglen kun daarlig; noget ligger det vel i dens egen Vanskelighed, men den Tid, der maa anvendes derpaa, staar heller ikke i et passende Forhold til den Vægt, Karakteren for Tysk faar, idet den skriftlige og mundtlige Prøve i dette Fag ikke veje saa meget som det meget lettere Engelsk, der uden Stil dog skal regnes dobbelt. Der turde være Anledning til Forandring i dette Forhold, men for Øjeblikket skal der ikke antydes videre i den Henseende. Extemporaloversættelsen af en tysk Digter falder sjældent heldigt ud, fordi et passende Valg er meget vanskeligt; der turde være Grund til at foretrække Prøve i et Stykke læst Prosa eller Poesi.

Det maa her i Almindelighed bringes i Erindring, at Realafgangsprøven, skjønt paa en vis Maade stillet jævnsides fjerde Klasses Hovedexamen, dog ikke bør opfattes som en blot Aarsprøve. Denne Forskjel er allerede indirekte udtalt i ovennævnte Skrivelse af 4de December 1873 angaaende Naturlæren, men der er Anledning til yderligere Udhævelse af, at Fordringerne til en Afgangsprøve i sig selv maa være af anden Beskaffenhed end de til en blot Aarsprøve, der betinger Oprykning til en højere Klasse i Skolen. Realafgangsprøven er bleven lettet ved den ny Ordning, og Realisterne have i det hele noget mindre vanskeligt Skolearbejde end de studerende, saa at yderligere Lettelse ikke kan være nødvendig. For de Instituter, der skulle bygge videre paa Realklassernes Undervisning, kan det allerede være misligt nok, at fjerde Klasses Hovedexamen giver samme Ret som Realafgangsprøven, ogsaa fordi i Reglen de udygtigste benytte sig af denne Ret, men endnu værre stiller det sig, naar Slægtskabet med en Aarsprøve skal trykke Afgangsprøven dybere ned. De Skoler, som forbinde Realisternes Undervisning med de stu-

derendes, maa derfor nødvendig arbejde paa en fyldigere Repetition af hele Stoffet i hvert Fag saa meget, at det fuldstændigt kan blive Gjenstand for Prøve, ligesom det sker ved de rene Realskoler.

D. Almindelige Bemærkninger.

Ved Behandlingen af de skriftlige Arbejder er der i flere Skoler indført en mønsterværdig Orden, som af sig selv medfører Renlighed og Omhu, og i det hele er det ikke hyppigt, at Arbejderne ere behandlede med usømmelig Orden. Men saalænge der dog endnu findes Exempler derpaa, saalænge Skriften træffes uren og utydelig, saalænge der afleveres matematiske Opgavers Løsning bestaaende i løst, hist og her henkastede, Tegn, Ligninger og Figurer uden indbyrdes Forbindelse, saa er der Grund til at henlede Opmærksomheden paa den store Betydning, en omhyggelig Behandling af de skriftlige Arbejder har for Disciplenes Fremtid. Visser Skolen sig ligegyldig eller endog blot overbærende i denne Henseende, saa nedsettes Disciplens Respekt for sit Arbejde, saa at han uden Undseelse afleverer et usømmeligt Sjudskeri. Et skriftligt Examensarbejde bør helst levres i smaa Hefter med Omslag og Udskrift, selv om der indenfor Omslaget kun sidder et enkelt Ark, og ligesom man i en dansk Stil lader de forskellige Punktummer fremkomme i den til Forstaaelsen nødvendige Orden, saaledes bør Løsningen af en matematisk Opgave ogsaa lade Besvarelsens enkelte Afsnit eller Led følge i den Orden, hvori de ere tænkte eller hvori deres Forstaaelse naturligt og lettest sker.

I mange Skoler og hos mange Lærere er Bedømmelsen af Præstationerne ensartet og passende. Den mindre gode Examinator og den mindre dygtige Lærer er i Reglen tillige mere overbærende og løs i sin Dom end den gode Examinator og den dygtige Lærer; det ligger ogsaa i Sagens Natur, at uden klar Opfattelse af, hvad der kan og bør opnaas som Undervisningens Hovedresultater, kan Prøvens Udfald ikke bedømmes rigtig. Mindre Afvigelser i Bedømmelsen ere naturligvis altid uundgaelige, skjønt man ofte møder Exempler paa den fuldstændigste Overensstemmelse i Examinators og Censorernes Dom. Hvor derimod større Afvigelser maatte vise sig, er der al Anledning

for baade Skole og Lærer til at underkaste baade sin Dom og sin Virksomhed en streng Kritik. Naturligvis vil der ved samme Skole kunne vise sig nogen Forskjel efter Lærernes Individualitet. Men afviger den samme Lærers Dom altid i samme Retning fra Censorernes, saa bør man vel antage, at der er noget at rette. I endnu højere Grad gjælder dette, naar den samme Skoles Lærere gennemgaaende dømme anderledes end Censorerne. Der er da al Rimelighed for, at der ikke blot er en Forskjel i Dommen over de enkelte Præstationer, men at den hidrører fra afvigende Opfattelser af hele Undervisningens Maal.

Examinationen udføres af mange Lærere med prisværdig Ro, Sikkerhed og Bestemthed, med Optagelse af passende Stofmængde, med tilstrækkelig Omhu for at blive indenfor det opgivne Thema; der er andre, som i det hele paa en upaaklagelig Maade afholde Prøven; men hos nogle lider Prøvelsen af væsentlige Mangler i en eller anden Retning, ja undertiden næsten i alle. For saa vidt den samme Lærer viser sig at være en heldig Examinator i et Fag, men uheldig i et andet, saa tør man vel antage, at han helst burde fritages for det sidste. Der gives Lærere, som ved Prøven tage Sagen altfor tørt og vise sig for lidt skikkede eller for lidt tilbøjelige til at lede Disciplen til Svaret, naar det først er afgjort, at han ikke selv kan finde Vej. Dette er dog at foretrække for den Uro og Snakkesalighed, hvormed enkelte Lærere forstyrre Examinandens Ligevægt og Tilhørernes Opmærksomhed, og endnu mere for den ikke sjældne Tilbøjelighed til at optræde undervisende, til at overhøre Fejltagelser, til at supplere eller ændre halve, unøjagtige eller mangelfulde Svar. Der gives Lærere, som aldrig stille et bestemt og klart Spørgsmaal; de faa ogsaa kun sjældent ordentlige Svar. Der gives andre, som i Spørgsmaalets Form give en Antydning i Svarets Retning, saa at det er umuligt med Sikkerhed at skjælnes imellem Lærerens og Disciplens Andel i Svaret. Hos yngre, uprøvede Lærere kunne Manglerne for en Del ligge i nogen Ængstelse for den kontrolerede, offentlige Prøve, og ved alvorlig Stræben ville de kunne hæves. Hos andre hidrøre de fra, at Lærerne ikke gjøre sig tilstrækkelig Rede for Forskjellen imellem den daglige Undervisning og Examen.

I Undervisningen gives der Stadier, og det maaske de fleste, hvor Læreren maa være næsten ligesaa virksom ved Svarets endelige Affattelse i en passende og heldig Form som Disciplen, men der gives ogsaa mere prøvende Stadier, hvor Læreren baade for sin egen Oplysnings og for Disciplens Skyld maa forholde sig mere passiv, dog klart og bestemt udspørgende, katekiserende. Der er Grund til at tro, at mange Lærere aldrig naa ud over det første Stadium, de kunne heller ikke aflægge Prøve paa deres Disciples Kundskaber. Men selv det andet Stadium maa overskrides ved en virkelig Prøve. Der har Læreren kun den Opgave indenfor et givet Omraade ved bestemte og tydelige Spørgsmaal at fremkalde Examinandens Svar, saaledes at dennes Kundskabstrin klart kan opfattes. Lykkes det ikke strax at faa tilstrækkelige eller tilfredsstillende Svar, saa maa Examinator forstaa den Kunst lidt efter lidt at forme sine Spørgsmaal saaledes, at deraf fremgaar, i hvilket Omfang Examinanden er hjemme i det forelagte Thema. Det er en Misforstaaelse, naar Lærerne ved den kontrolerede Prøve betragte sig som stedte til en Examen ligesaa vel som Disciplene. Examen prøver kun Disciplene; jo mere Læreren forholder sig blot udspørgende, desto bedre bliver Prøven. Lærereus Dygtighed kan kun bedømmes efter hans daglige Gjerning, indirekte blot ved det Udbytte, Examen giver. Det maa være Skolens Pligt ved de aarlige Prøver at holde Læreren til igjennem en god Examination at fremdrage Examinandens Kundskaber.

3. Skrivelse fra Kirke- og Undervisningsministeriet

af 10de Maj 1875.

Foranlediget ved Rektoratets Forespørgsel i behagelig Skrivelse af 20te f. M. om, hvorvidt der tilkommer Skolen Ret til at nægte en Discipel i IV Realklasse Tilladelse til at indstille sig til Afgangsexamen for Realdisciple af højere Grad, skal Ministeriet herved tjenstligst tilbagemelde, at man, uagtet en modsat Anskuelse er udtalt i Skrivelse af 26de Februar 1862 (se Lindes Meddelelser om det lærde Skolevæsen 1849—56 Side 194), for de offentlige lærde Skolers Vedkommende maa besvare Spørgsmaalet derhen, at

der nu, efterat de to øverste Klasser, hvori Realundervisning gives, ere blevne etaarige, maa i Lighed med hvad der for de studerende Disciple er bestemt ved Anordning af 5te August 1871 § 7, 2det Stykke, indrømmes de Realdisciple, som have gennemgaaet Skolens 3dje og 4de Klasse, Ret til med Forældres eller Værges Samtykke at indstille sig til Realafgangsexamen, saaledes, at det bliver Skolens Sag, for at afværge, at umodne Dissiple indstille sig til Examen, at holde de Disciple, som ikke kunne ventes at ville fyldestgjøre de befalede Fordringer ved Prøven, tilbage ved Opflytningen fra 3dje til 4de Klasse.

4. Bekjendtgørelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 1ste Juni 1875 om en Tillægsbestemmelse angaaende Karakterberegningen ved de lærde Skolers Afgangsexamen.

Som Tillæg til Bekjendtgørelse af 9de August 1871 om Karaktergivningen m. v. i de lærde Skoler fastsættes det herved, at Karakteren i Fransk ved Afgangsexamen for Studerende paa den sproglig-historiske Side vil være at beregne saaledes, at den for den franske Stil givne Karakter regnes for en Tredjedel mod $\frac{2}{3}$ Del for Karakteren for den mundtlige Prøve.

5. Kongelig Anordning af 25de Juni 1875 angaaende Kvinders Adgang til at erhverve akademisk Borgerret ved Kjøbenhavns Universitet.

§ 1.

Det tillades Kvinder at erhverve akademisk Borgerret ved Kjøbenhavns Universitet.

§ 2.

De Kvinder, der ønske at indskrives ved Universitetet, have, ligesom de mandlige Studerende, der ere forberodte ved Privatundervisning, i Overensstemmelse med de gjældende Forskrifter at underkaste sig Afgangsexamen for Studerende enten ved en offentlig lærd Skole eller ved en Privatskole, der har Tilladelse til at afholde Afgangsexamen.

§ 3.

De ved Universitetet indskrevne kvindelige Studerende have samme Adgang, som de øvrige Studerende, til Studiet af de af dem valgte Fag og til at indstille sig til de ved Universitetet anordnede almindelige Prøver og akademiske Grader, naar de i enhver Henseende opfylde de samme Fordringer, som stilles til de mandlige Studerende, saavel med Hensyn til de forudgaaende Prøver og det forberedende Studium, som til selve de afsluttende Fakultetsprøver og Disputatser. Dog skulle kvindelige theologiske Studerende ikke have Adgang til at indstille sig til theologisk Embedsexamen eller til at erhverve akademiske Grader ved det theologiske Fakultet, men deres Studier afsluttes ved en særlig Religionsprøve, hvis Indhold og Beskaffenhed fastsættes af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet. Kvindelige theologiske Studerende skulle ikke have Adgang til at bestige Prædikestolen, som ved Lovgivningen er tillagt mandlige theologiske Studerende. Ved de afsluttende Fakultetsprøver eller akademiske Grader skal der ikke være erhvervet nogen Adkomst for Kvinder til offentlig Embedsansættelse.

§ 4.

Ved Erhvervelse af akademisk Borgerret opnaa kvindelige Studerende ikke nogen Adgang til de hidtilværende akademiske Beneficier og Understøttelser.

6. Skrivelser fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 7de, 22de og 30te September 1875.

I Forbindelse med Ministeriets Cirkulære af 29de April d. A. om Undervisningsinspektionen for de lærde Skoler og højere Realskoler meddeler Ministeriet herved, at man har fundet det at være i Sagens Interesse at udvide det den overdragne Hverv saaledes, at den ved Besøg i Skolerne udenfor Examenstiden gjør sig bekjendt med Alt, som maatte være den nødvendigt for at kunne danne sig en begrundet Dom om samtlige Forhold, som berøre Undervisningen, Disciplinen eller Lærerpersonalet.

Ministeriet skal derfor anmode Hr. Professoren om, naar noget af Inspektionens Medlemmer i fornævnte Øjemed maatte indfinde sig i Aarhus Kathe-

dralskole at yde ham den fornødne Hjælp til Udførelsen af denne Del af Inspektionens Hverv og give ham enhver Oplysning han dertil maatte behøve.

Ved at fremsende Aftryk af Undervisningsinspektionens til Ministeriet indgivne Beretning om de i 1875 afholdte kontrolerede Prøver ved de lærde Skoler og højere Realskoler skal Ministeriet denne Gang indskrænke sig til at udtale den Forventning, at Skolernes Bestyrere og Lærere ville lade sig det være magtpaaliggende under Undervisningen i indeværende Skoleaar og ved Examens Afholdelse at drage den bedste Nytte af de i Beretningen givne Vink og Antydninger.

I Forbindelse hermed maa Ministeriet paa givne Anledning fra Inspektionens Side fremtidig bede iagttaget, at der i Indberetningerne fra Skolerne om Dimittenderne opgives:

1) hvilke Lærere der have undervist Kandidaterne til de forskjellige Examinere, som skulle kontrolleres, og hvilke Skolen ønsker at sætte til Meddommere paa Skolens Vegne i de forskjellige Fag.

2) hvilke Forfattere og Bøger der ere læste i de forskjellige Sprog, det Sidste navnlig til Brug for Inspektionen ved Valget af Bøger til Prøver i vedkommende Sprog udenfor det opgivne.

Af forskjellige til Ministeriet fra Skolerne indkomne Udfærdigelser, navnlig de aarlige Forslag til Beneficiefordelinger, Indmeldelse til Examinere og Examensvidnesbyrd fremgaar det, at i Fornavne Begyndelsesbogstavet C eller Ch — med Udtale K — forandres til K, og at Ph forandres til F.

Da denne Fremgangsmaade maa anses aldeles uberettiget, og da den afstedkommer megen Forstyrrelse ved Affattelse af Lister o. d., maa Ministeriet herved have Hr. Professoren anmodet om i Gjengivelsen af Navne ved alle Udfærdigelser fra Skolen som ufravigelig Regel at følge den Skrivemaade, som findes i vedkommende Discipels eller Privatists Døbeattest.

7. Bekjendtgjørelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 28de Marts 1876 om den for Privatister anordnede Prøve i Afslutningsfagene ved de lærde Skolers fjerde Klasses Hovedexamen m. v.

Undervisningsinspektionen for de lærde Skoler og de højere Realskoler har henledet Ministeriets Opmærksomhed paa den Uensartethed i Prøven af Privatister og Skolernes egne Disciple, som er fremkommen derved, at Privatister af den sproglig historiske Retning efter Ministeriets Udtalelse i Skrivelse af 22de August 1873 ere blevne fritagne for Prøve i latinsk Stil, og at Privatister af den mathematisk-naturvidenskabelige Retning ikke underkastes Prøve i Kemi, og har senere paa dertil fra Ministeriet given Anledning udtalt sig derhen, at der saavel af Hensyn til Privatisters Ligestilling med Skolernes Disciple, som da de ommeldte Prøver vedrøre Dele af Fag, som afsluttes ved Udgangen af 4de Klasse, uden at de senere planmæssigen fortsættes i de to sidste Skoleaar, maa finde det rettest, at disse foretages i Forbindelse med 4de Klasses Hovedexamen.

Da Ministeriet ganske maa tiltræde Inspektionens ovennævnte Opfattelse af Forholdet, vil som Følge heraf fremtidig, dog først fra den Examen, som afholdes i Sommeren 1877 at regne, for Privatister blive at forholde som følger:

Privatister af den sproglig-historiske Retning prøves i Tysk, Geografi, Naturhistorie, Arithmetik og Geometri samt latinsk Stil, og bestaa, naar de i de 5 første Fag opnaa en Gjennemsnitspointstal af 15 samt i latinsk Stil mindst Tg.

Privatister af den mathematisk-naturvidenskabelige Retning prøves i Tysk, Geografi, Naturhistorie, Latin, mundtlig og skriftlig, samt Kemi, og bestaa, naar de i de 4 første Fag, i hvilke Karakteren for Latin regnes dobbelt, opnaa en Gjennemsnitspointstal af 15 og i Kemi mindst Tg.

Forinden den, som har bestaaet Realafgangsexamen af højere Grad, kan indstille sig til Afgangsexamen for Studerende, har han paa den sproglig-historiske Side, forudsat at han i Tysk, Geografi, Naturhistorie, Geometri og Arithmetik har opnaaet mindst 15 Points,

at supplere denne Prøve med en Prøve i latinsk Stil og deri opnaa mindst Tg, og paa den mathematisk-naturvidenskabelige Side, forudsat at han i Tysk, Geografi og Naturhistorie har opnaaet mindst 9.Points, at supplere denne Prøve med en Prøve i Latin, mundtlig og skriftlig, og deri opnaa mindst Værdien af 1 Godt og 1 Tg.

Medens Privatister blive at behandle ganske som Skolernes egne Disciple, saasom hvad angaar nødvendig Aldersdispensation, læste Pensa o. desl., er det derimod en Selvfølge, at de maa examineres i vedkommende Afslutningsfag i deres hele Omfang, uden at der kan blive Spørgsmaal om, hvad der gjælder for Skolernes egne Disciple i visse Fag, at indskrænke Prøven til hvad der er læst i det sidste Skoleaar.

8. Oplysninger om Discipelfrekvensen og Beneficiefordelingen i de lærde Skoler for Skoleaaret 1874—75.

(Affattede paa Grundlag af Forholdene den 1. Oktober 1874.)

1. Discipelfrekvensen.

	1ste Klasse.		2den Klasse.		3die Klasse.		4de Klasse.		5te Klasse	6te Klasse	I alt.
	(st.)	(R.)	(st.)	(R.)	(st.)	(R.)	(st.)	(R.)			
Metropolitanskolen	(23)	23 (")	(47)	47 (")	(26)	26 (")	(17)	17 (")	13	22	148
Frederiksborg Skole	(3)	8 (5)	(8)	12 (4)	(2)	7 (5)	(5)	7 (2)	7	7	48
Roskilde —	(20)	28 (8)	(19)	35 (16)	(16)	21 (5)	(17)	25 (8)	13	10	132
Rønne —	(4)	17 (13)	(2)	12 (10)	(3)	8 (5)	(2)	4 (2)	"	"	60
Odense —	(19)	25 (6)	(13)	35 (22)	(17)	33 (16)	(15)	25 (10)	9	12	139
Nykjøbing —	(3)	12 (9)	(12)	19 (7)	(3)	6 (3)	(7)	9 (2)	4	4	54
Aalborg —	(11)	28 (17)	(16)	35 (19)	(13)	20 (7)	(10)	15 (5)	5	2	105
Aarhus —	(5)	28 (13)	(14)	25 (11)	(13)	20 (7)	(8)	14 (4)	4	5	96
Ribe —	(12)	12 (")	(11)	11 (")	(3)	3 (")	(4)	4 (")	5	1	36
Viborg —	(6)	11 (5)	(7)	13 (6)	(10)	11 (1)	(6)	9 (3)	2	3	49
Randers —	(12)	17 (5)	(8)	14 (6)	(5)	11 (6)	(11)	11 (")	3	4	60
Horsens —	(7)	20 (13)	(9)	18 (9)	(9)	15 (6)	(9)	14 (5)	10	10	87
Tilsammen..... 19	(135)	229 (94)	(166)	276 (110)	(120)	181 (61)	(111)	154 (43)	75	80	1014
Sorø Skole	(15)	28 (13)	(18)	31 (13)	(8)	16 (8)	(10)	23 (13)	14	10	122
I alt ... 19	(150)	257 (107)	(184)	307 (123)	(128)	197 (69)	(121)	177 (56)	89	90	1136

I Rønne Skoles 2 nederste Klasser er der 19 Disciple, nemlig : i 1ste Klasse 10, i 2den Klasse 9 Disciple.

NB. (st.) betegner: "Studerende Disciple", (R.) betegner "Realdisciple".

2. Beneficiefordelingen.

	Metropolitan- skolen.	Frederiksborg Skole.	Roskilde Skole.	Rønne	Odense	Nykjøbing	Aalborg	Aarhus	Ribe	Viborg	Randers	Horsens	I alt.	pct. af Beneficie- pladserne.
Discipeltallet den 1. Oktbr. 1875 var:	148	48	132	60	139	54	105	96	36	49	60	87	1014	"
Antallet af extraord. Gratister udgjorde	3	1	3	3	3	8	3	1	2	2	7	2	38	"
Til Rest..	145	47	129	57	136	46	102	95	34	47	53	85	976	"
Antallet af Beneficiepladserne*)	7	8	22	19	23	8	17	16	6	8	9	14	157	"
Disse ere saaledes fordelte:														
1. Næringsdrivende	1	2	9½	7	7 + 7/2 + 1/2	1	4 + 1/2	4 + 3/2	1	3	1 + 1/2	1 + 5/2	50 + 5/6	32
2. Kommunale Bestillingsmænd, Skole- lærere, Pensionister m. fl.	"	1	1	"	2 + 2/3	1	5	1	1	3	1 + 1/2	1 + 3/2	19 2/3	13
3. Embedsmænd	2 + 2/2	2	5 1/2	5	2 + 1/2	4	3 + 1/2	7 + 1/2	2	2	2 + 2/2	3 + 1/2	43 1/2	27
4. Jordbrugere	"	"	"	6	3	1	2	"	"	"	1 1/2	2 1/2	13 1/2	9
5. Enker (efter alle Klasser)	3	2 1/2	6	1	4	1	1 + 2/2	2	2	"	1 + 3/2	2 + 3/2	29 1/2	19
I alt..	7	8	22	19	23	8	17	16	6	8	9	14	157	"

NB. Brøkerne betegne, hvor mange Pladser der have været delte.

Under Nr. 1 ere henregnede Prokuratorer, praktiserende Læger, Landinspektører, private Fuldmægtige og andre Betjente. Under Nr. 4 ere henregnede Gaardmænd, Husmænd, Forpagtere og Forvaltere.

De 43½ Beneficiepladser under Nr. 3 falde med 18½ paa gejstlige, 8½ paa militære og 16¼ paa civile Embedsmænds Sønner.

*) For Metropolitanskolen 1/20, for Rønne Skole 1/3 og for de øvrige Skoler 1/6 af Discipelantallet.

9. Oplysninger om Discipelfrekvensen og Beneficiefordelingen i de lærde Skoler for Skoleaaret 1875—76.

(Aftattede paa Grundlag af Forholdene den 1. Oktober 1875.)

1. Discipelfrekvensen.

	1ste Klasse.		2den Klasse.		3die Klasse.		4de Klasse.		5te Klasse	6te Klasse	I alt.
	(st.)	(R.)	(st.)	(R.)	(st.)	(R.)	(st.)	(R.)			
Metropolitanskolen	(41)	41	(26)	26	(37)	37	(23)	23	16	11	154
Frederiksborg Skole	(8)	10	(11)	11	(5)	9	(4)	4	5	5	44
Roskilde —	(19)	34	(15)	28	(16)	22	(6)	19	12	10	125
Rønne — 25	(4)	12	(8)	11	(1)	7	(6)	6	"	"	61
Odense —	(15)	20	(5)	30	(15)	29	(14)	23	13	8	123
Nykjøbing —	(3)	7	(4)	13	(10)	14	(4)	7	7	3	51
Aalborg —	(8)	20	(12)	27	(15)	25	(10)	13	8	5	98
Aarhus —	(12)	20	(8)	27	(12)	19	(7)	12	7	5	90
Ribe —	(12)	12	"	12	(10)	10	"	5	6	3	48
Viborg —	(8)	16	(8)	10	(7)	12	(5)	11	5	2	56
Randers —	(14)	20	(6)	20	(6)	9	(3)	9	10	3	71
Horsens —	(2)	12	(10)	13	(9)	18	(9)	14	3	6	66
Tilsammen..... 25		224		228		211		146	92	61	987
Sorø Skole	(16)	31	(15)	29	(17)	27	(9)	14	9	13	123
I alt ... 25		255		257		238		160	101	74	1110

I Rønne Skoles 2 nederste Klasser er der 25 Disciple, nemlig: i 1ste Klasse 11, i 2den Klasse 14 Disciple.
NB. (st.) betegner: "Studerende Disciple", (R.) betegner "Realdisciple".

2. Beneficiefordelingen.

	Metropolitan- skolen.	Frederiksborg Skole.	Roskilde Skole.	Ronne	Odense	Nykjøbing	Aalborg	Aarhus	Ribe	Viborg	Randers	Horsens	I alt.	pCt. af Beneficie- pladserne.
Discipeltallet den 1. Oktbr. 1875 var:	154	44	125	61	123	51	98	90	48	56	71	66	987	"
Antallet af extraord. Gratister udgjorde	5	1	1	3	4	6	3	"	3	1	7	1	35	"
Til Rest..	149	43	124	58	119	45	95	90	45	55	64	65	952	"
Antallet af Beneficiepladserne*)	7	7	21	19	20	8	16	15	8	9	11	11	152	"
Disse ere saaledes fordelte:														
1. Næringsdrivende	1 + 1/2	2/2	9	6	7 + 3/2	3	4 + 2/2	4 + 1/2	3	4	2 + 1/2	1 + 3/2	50 + 1/2	33
2. Kommunale Bestillingsmænd, Skole- lærere, Pensionister m. fl.....	1	1	"	2	1 + 3/2	"	3 + 1/2	1	1	2	3/2	3	18	12
3. Embedsmænd	2 + 3/4	1 + 5/2	5	6	2	2	3 + 1/2	4 + 3/2	"	3	3 + 1/2	1	38 1/2	25
4. Jordbrugere.....	"	"	3	5	4	1	2 + 1/2	1	"	"	"	1 + 2/2	18 1/2	12
5. Enker (efter alle Klasser).....	1 + 1/2	2/2	4	"	3 + 1/2	2	1 + 1/2	3	4	"	3 + 1/2	1 + 3/2	26 1/2	18
I alt..	7	7	21	19	20	8	16	15	8	9	11	11	152	"

NB. Brøkerne betegne, hvor mange Pladser der have været delte.

Under Nr. 1 ere henregnede Prokuratorer, praktiserende Læger, Landinspektører, private Fuldmægtige og andre Betjente. Under Nr. 4 ere henregnede Gaardmænd, Husmænd, Forpagtere og Forvaltere.

De 38 1/2 Beneficiepladser under Nr. 3 falde med 18 paa gejstlige, 8 paa militære og 12 1/2 paa civile Embedsmænds Sønner.

*) For Metropolitanskolen 1/20, for Ronne Skole 1/3 og for de øvrige Skoler 1/6 af Discipeltallet.

II.

Skolens Lærere. Fag- og
Timefordelingen.

I Lærerpersonalet er iaar ikke foregaaet nogen Forandring. Kun blev Adjunkt C. C. Ostermann den 10. Septbr. f. A. forfremmet til Overlærer her ved Skolen og Adjunkt Kleisdorff den 17. Decbr. f. A. udnævnt til Ridder af Db. Adjunkt O. C. Lohse, som før Krigen i 3½ Aar havde været ansat i Slesvig og som efter 4½ Aars Konstitution blev udnævnt til Adjunkt her ved Skolen den 15. Septbr. 1873, har opnaaet, at hans tidligere Embedstid regnes ham tilgode saaledes, at hans Ansættelse beregnes fra 1. Novbr. 1865.

Fag- og Timefordelingen har været følgende:

Rektor, Professor Dr. phil. Lund: Latin, Græsk og Oldnordisk i VI Kl., Latin og Oldnordisk i V Kl.....	18 Timer ugl.
Overlærer Hovgaard: Historie i alle Kl., Geografi i IV Kl.....	23 Timer ugl.
Overlærer Ostermann: Matematik i VI og V Kl., Geometri i I Kl.	24 Timer ugl.
Adjunkt Schaldemose: Fransk i alle Klasser	24 Timer ugl.
Adjunkt Neergaard: Engelsk i VI Kl., Græsk i V og III Kl., Latin i II og I Kl.	28 Timer ugl.
Adjunkt Gram: Dansk og Religion i alle Klasser.....	23 Timer ugl.
Adjunkt Kleisdorff: Engelsk i alle Klasser (undtagen VI Kl.), Latin i III Kl., Græsk i IV Kl.	27 Timer ugl.
Adjunkt Lohse: Tysk i alle Klasser, Latin i IV Kl.	26 Timer ugl.
Adjunkt Engell: Matematik IV, III og II Kl.	25 Timer ugl.

Adjunkt Hoffmeyer: Naturhistorie og Geografi i alle Klasser (undtagen Geografi i IV Kl.)	25 Timer ugl.
Konst. Lærer Mylord: Naturlære i alle Klasser, Matematik i I Kl.	29 Timer ugl.
Skrive- og Tegnelærer, pension. Adjunkt Høegh-Guldberg: Skrivning og Tegning	11 Timer ugl.
Syngelærer Nathan: Sang	3 Timer ugl.
Gymnastiklærer, Kapt. Baumann: Gymnastik	18 Timer ugl.
Gymnastikassistenterne, Overserg. Petersen og Wasmann	18 Timer ugl.

Hertil maa føjes, at efter Indstilling blev der bevilget endnu 1 ugenlig Time til Skrivning (i Sammensangstimen) for at de Disciple, som ikke deltog i Sangundervisningen, dels kunde være beskjæftigede, dels, for saa vidt de trængte dertil, faa nogen fortsat Undervisning i Skrivning. Endvidere blev fra Nyaar tillagt Matematikundervisningen i IV Realklasse 1 Time, for at faa de tidligere lærte Afsnit repeterede, da dette ellers ikke kunde ske, fordi Klassen læser sammen med IV Kl., der kun repeterer sit Aarspensum, medens Realisterne ved deres Afgangsexamen skulle opgive det hele tidligere læste Pensum. Denne Time kunde kun skaffes tilveje ved at tage den Klassen tillagte Skrivetime dertil.

Det hvert Fag i hver Klasse tillagte Timetal ses af efterfølgende Tabel. VI og V Kl. have været forenede i Latin og Dansk. Ved VI—III Kl. betyder S og M den sproglig-historiske og matematisk-naturvidenskabelige Afdeling i hver Klasse. Af Realklasserne (R) have I og II været adskilte undtagen i Dansk, Religion, Fransk og Skrivning, III og IV derimod forbundne med de tilsvarende studerende Klasser (St.)

	I		II		III		IV		V		VI		Ugl. Timer
	I	R.	I	R.	St.	R.	St.	R.	V	VI	Ugl.	Timer	
Dansk	2	+ 1	2	2	S.	M.	2	+ 1	M.	S.	S.	M.	15
Oldnordisk	2	"	"	"	"	"	"	"	2	2			4
Tysk	2	3	2	3	2	+ 1	2	+ 1	2	"			18
Fransk		3	3	3	2	+ 1	2	3	4	3			24
Engelsk	"	3	"	4	"	3	"	3	2	2			17
Latin	7	"	8	"	7	"	8	"		8			38
Græsk	"	"	"	"	5	"	5	"					22
Religion		2	2	2	2	"	"	"	6	6			8
Historie	2	2	2	2	3		2	+ 1		"			21
Geografi	2	2	2	2	1		2		3	4			11
Naturhistorie ..	2	2	2	2	2	2	2			"			16
Naturlære	"	"	"	"	"	2	"	3	5	3	3	5	21
Math., Regn.	6	6	6	6	4	+ 2	5	+ 2	10	10			57
Skrivning.		2	1	2	"	1	"	(1)	"	"			6
Tegning	"	2	"	2	"	1	"	"	"	"			5
	30	30	30	30	30		30		30	30	30	28	283
Sang		2	2	2	2		2			2			3
Gymnastik		4 + 1/2	4 + 1/2	4 + 1/2	4		4			4			18
	37	37	37	37	36		36		36	36	36	34	304

III.

Disciplene. Afgangsprøverne.

Af de 90 Disciple, som Skolen talte ved Udgivelsen af forrige Aars Indbydelsesskrift (se dette S. 40), udmeldtes før og efter Hovedexamen 7: L. Hammerich og H. Federspiel (med bestaaet IV Klasses Examen = den højere Realafgangsexamen), desuden F. J. C. Gerdes, A. E. R. E. Leitner, J. H. Schmidt, J. P. Ryberg og C. L. Spliid; efter bestaaet Afgangsexamen dimitteredes 4 Studenter (2 af den sproglig-historiske, 2 af den matematisk-naturvidenskabelige Retning) og 5 Realister, hvis Navne og Examenskarakterer findes anførte nedenfor. Ved det ny Skoleaars Begyndelse var Antallet af ældre Disciple saaledes 74. Der optoges den 15. August 1875 et Antal af 16 ny Disciple saa at Skoleaaret begyndte med 90. I Løbet af samme er senere

1 død *), optaget 3 og (ved Efteraars- og Foraarskonfirmationen) udmeldt 5, saa at Antallet for Øjeblikket er 87 fordelt i Klasserne som nedenfor er angivet. De udmeldte findes anførte hver paa sit Sted. — I den følgende Liste opføres Disciplene med Undtagelse af 6te og 5te Klasse, hvor Omflytning kun har fundet Sted efter Hovedexamen og Halvaarsexamen i December, efter den Plads, de havde ved Skoleaarets Begyndelse eller deres Optagelse i Skolen med Tilføjeelse i () af deres nuværende Klassennummer. Ved dem alle er Faderens Navn og Stilling tilføjet, og naar intet andet Sted angives, er deres Hjem i eller ved Aarhus. De med * foran betegnede Disciple ere optagne i Begyndelsen eller i Løbet af indeværende Skoleaar; disses Fornavne og Alder ere fuldstændig meddelte. Et efter Navnet tilføjet (S) eller (M) betegner i de studerende Klasser (III—VI), om en Discipel hører til den sproglig-historiske eller matematisk-naturvidenskabelige Retning.

VI. Klasse.

A. Beck (M) (Kaptejn B.). S. C. Borch (S) (Pastor B. til Vejlbj). N. C. M. T. Pedersen (S) (Landinspektør P.). C. Petersen (M) (Hoboist P.). V. C. S. Thoresen (S) (afdøde Alterdegn T.). Ialt 5 Disciple, 3 af den sproglige, 2 af den matematiske Retning.

*) Frits Ernst Peter Gotlieb Koch, en Søn af Proprietær Koch til Thomasminde, født den 15. Marts 1859, døde den 14. Decbr. 1875 af en hæftig Tyfus efter en kortvarig Sygdom, i 16 Aars Alderen, efter at han var opflyttet i 5te Klassen mathem.--naturvidsk. Afdeling forrige Sommer. Han var en livlig og velbegavet Discipel, hvis Tab var saa meget smerteligere, som han alt som han tiltog i Alder og Udvikling havde vakt gode Forhaabninger; hans aabne Natur og elskværdige Sind havde gjort baade ældre og yngre til hans Venner.

V Klasse.

M. H. Bering (S) (afdøde Kjøbmd. B.). *Bernhard Kristoffer Wilkens Bøggild (M) (Pastor B. i Skivholme) optaget efter at have bestaaet 4de Klasses Examen i Aalborg Kathedralskole, født 1. Marts 1858. H. H. Honnens de Lichtenberg (M) (Hofjægermester, Major, Stamhusbesidder H. de L. til Bidstrup). W. J. Honum (S) Justitsraad, Stiftslandinspektør H.). F. E. P. G. Koch (M) (Propr. K. til Thomasminde) død 14. Decbr. 1875. H. J. Liisberg (M) (Raadmand L.), J. Schwensen (S) (Pastor S. i Hørup paa Als). Ialt først 7, tilsidst 6 Disciple, 3 af den sproglige, 3 af den mathem. Retning.

IV Klasse.

1 (2) K. A. Hammerich (S) (Byfoged, Politimester H.). 2 (4) P. S. Bech Meyer (M) (afdøde Snedkermester Bech, adopteret af Bagermester Meyer). 3 (3) F. J. Heramb (S) (Oberst H.). 4 (5) V. P. Møller (S) (Gaardejer M. i Fjederballe). 5 (7) A. Lehmann (M) (Etatsraad, Amtsforvalter L.). 6 H. H. S. Ankjær (M) (General A.) udmeldt 1. April 1876. 7 (1) T. Hansen (S) (Skolelærer H. i Jexen). 8 (8) O. V. Hansen (S) (Proprietær H. til Gammelgaard). 9 (6) B. J. L. Rehling (S) (Justitsr., Herredsfoged R. i Odder). I alt først 9, tilsidst 8 Disciple, 6 af den sproglige, 2 af den mathem. Retning.

IV Realklasse.

1 (2) A. C. E. Pries (Skovrider P. paa Louisenlund). 2 (1) A. E. Værum (Skomagermester V.). 3 (3) V. Lindholm (Oversergent L.). I alt 3 Disciple.

III Klasse

1 (3) O. A. L. Brandt (S) (afdøde Pastor B. i Storning). 2 (2) C. G. J. Petersen (M) (Proprietær

P.). 3 (7) L. B. Liisberg (M), Broder til H. J. Liisberg i 5te Kl. 4 (10) J. Frandsen (M) (Kjøbmand F.). 5 (1) C. G. A. Beck (M) (Oberst B.). 6 (8) V. Lehmann (S) Broder til Nr. 5 i 4de Kl. 7 (5) A. V. Ravn (S) (Oberst R.). 8 (12) J. O. A. S. Pedersen (S) Broder til N. C. M. T. Pedersen i 6te Kl. 9 (11) J. C. H. Tegner (S.) (Justitsraad, Overingeniør T.). 10 (9) C. P. G. Bayer (M) (Overbaneingeniør B. i Randers). 11 (6) J. O. K. C. N. Monrad (M) (Kjøbmand M.). 12 (4) C. Dalgas (M) (Kaptejn D.). I alt 12 Disciple, 5 af den sproglige, 7 af den mathem. Retning.

III Realklasse.

1 (3) C. H. Brasch (Sekretær B.). 2 (4) P. K. Krøger (Proprietær K. til Isgaard). 3 (1) G. A. Becker (Malermester B. i Kjøbenhavn). 4 (2) V. F. Fléron (Regimentsbøssemager F.). 5 C. J. Vistoft (Kjøbmand V.), udmeldt til 1 Oktober 1875. 6 (5) F. K. Krøyer (Pastor K. til Tilst). 7 M. Baadsgaard (Kjøbmand B.), udmeldt 1. April 1876. I alt først 7, tilsidst 5 Disciple.

II Klasse.

1 (4) C. A. Købke (Kommandør, Overlods K.). 2 (6) A. A. Liisberg (Dyrlæge L.). 3 (14) V. H. Rosenkrantz (Kammerherre, Lensbaron R. til Rosenholm). 4 (3) S. P. Hansen (Gaardejer H. i Knagstrup). 5 (1) H. O. Lange (Kjøbmand L.). 6 (2) A. E. Bülow (Provst B. i Hjortshøj). 7 (8) J. W. Hammerich, Broder til Nr. 1 i 4de Kl. 8 (5) C. T. O. Petersen (Skolelærer P. i Glatved). 9 (11) E. J. Riis (Pastor R. i Harlev). 10 (9) M. H. C. Gede (Pastor G. i Viby). 11 (10) E. E. Secher (Kjøbmand S.). 12 R. M. Koppel (Kjøbmand K.), udmeldt 1. April 1876. 13 (13) N. Hansen (Gaardejer H. P. H. i Viby). 14 (15) C. A. S. Krohn

(Propr. K. til Gyllingnæs). 15 (7) N. A. B. Kastrup (Pastor K. i Herning). 16 (12) *Thor Valdemar Gøtsche (Forpagter G. paa Lyngballegaard), født $^{19}/_{5}62$. I alt først 15, tilsidst 16 Disciple.

II Realklasse.

1 (3) S. S. Mørk (Konsul, Redaktør M.). 2 (1) C. C. Gøtzsche (Kjøbmand G.). 3 (4) A. H. Møller (Overdriftsinspektør M.). 4 (11) A. V. Bay (Møllejer B. ved Nakskov). 5 (2) H. F. A. Sørensen (Fuldmægtig S.). 6 (8) H. J. Bartels (Skomagermester B.). 7 (6) H. Larsen (Vinhandler L.). 8 (9) V. F. Langballe (Kæmner, Prokurator L.). 9 (5) C. V. Bang (Oliemøller B.). 10 (10) N. P. Winge (Prokurator W.). 11 E. K. H. Wanscher (Pr.-Ltn., Jernbanesekretær W.), udmeldt 1. Oktober 1875. 12 (7) C. V. Federspiel (Kammerraad, Postmester F.). I alt først 12, tilsidst 11 Disciple.

I Klasse.

1 (5) V. Esmann (Kammerraad, Sagfører E.). 2 (3) G. E. F. Willerup (Kaptejn W.). 3 (1) P. F. Assens (Kjøbmand A.). 4 (12) N. O. Ravn, Broder til Nr. 7 i 3die Kl. 5 (8) *Poul Vendelbo Brasch, Broder til Nr. 1 i 3die Realkl., født $^{23}/_{5}64$. 6 (7) *Ingvar Andreas Kjærtinge (Tandlæge K.), født $^{27}/_{5}63$. 7 (13) *Holger Klaumann Krøyer, Broder til Nr. 6 i 3die Realkl., født $^{15}/_{1}62$. 8 (9) *William Langballe, Broder til Nr. 8 i 2den Realkl., født $^{29}/_{5}62$. 9 (2) *Magnus Anton Lassen (Landmaaler, Løjtnant L.), født $^{16}/_{5}63$. 10 (14) *Jens Christian Meyer (Bagermester M.), født $^{5}/_{2}64$. 11 (11) *Ernst Meyer (Apotheker M.), født $^{24}/_{5}63$. 12 (4) *Carl Frederik Christian Zahlmann (Kaptejn i Generalstaben Z.), født $^{21}/_{5}64$. 13 (10) *Rudolf Julius Gøtsche, Broder til Nr. 16 i 2den Kl., født $^{8}/_{3}64$. 14

(6) *Hans Ludvig Hansen, Broder til Nr. 7 i 4de Kl., født $^{11}/_{62}$. Ialt først 12, tilsidst 14 Disciple.

I Realklasse.

1 (3) V. Mørk, Broder til Nr. 1 i 2den Realkl.
 2 (5) *Jens Carl Basse (Proprietær B. i Fregerslev), født $^{6}/_{1863}$. 3 (4) *Petrus Janus Kruse Bøggild, Broder til B. K. W. Bøggild i 5te Kl., født $^{22}/_{462}$.
 4 (1) *Peter Anton Emil Herskind (Assistent H.), født $^{28}/_{62}$. 5 (8) *Niels Georg Kaspersen (Kjøbmand K.), født $^{25}/_{463}$. 6 (2) *Peter Holger Nielsen (Bogtrykker N.), født $^{21}/_{1162}$. 7 (6) *Laurits Nicolaj Rasmussen (Bankbud R.), født $^{31}/_{863}$. 8 (7) *Ove Martin Malling Storm (Distriktslæge S. paa Rosenholm), født $^{27}/_{463}$. I alt 8 Disciple.

Til de i Juni og Juli 1875 afholdte Afgangsprøver indstillede sig efterfølgende 4 studerende Disciple og 5 Realister, der alle bestode med efternævnte Resultat. Tillige bestode 8 Disciple af IV Klasse Oprykningsprøven (foruden 1 Privatist), af hvilke 6 opflyttedes i V Klasse, men 2 forlode Skolen for at benytte denno Examen som Æquivalent for Realafgangsexamen.

I. Afgangsexamen for Studerende

af den sproglig-historiske Retning:

1. Ankjær, Stefan Harald, født d. 21. Novbr. 1858.
2. Koch, Christian Carl Paludan, født d. 7. Maj 1857.

Af den matematisk-naturvidenskabelige Retning:

3. Gødde, Ove, født d. 5. Juli 1856.
4. Vogelius, Laurits Spandet, født d. 25. April 1856.

2. Realafgangsexamen.

1. Broge, Henrik Vilhelm, født d. 23. Febr. 1860.
2. Erhardi, Niels Secher, født d. 5. August 1856.

3. Friis, Holger Theodor Christian, født d. 4. Jan. 1858.
4. Jensen, Jørgen Mikael Marius, født d. 10. Jan. 1858.
5. Lottrup, Severin Claudius Wilken, født d. 6. Oktober 1858.

De skriftlige Prøver foretoges 15.—17. Juni i den af Ministeriet foreskrevne Orden, de mundtlige 29. Juni—7. Juli efter den i Indbydelsesskriftet angivne Orden. De fra Ministeriet sendte Opgaver til de skriftlige Prøver vare følgende:

A. Afgangsexamen for Studerende.

1. Udarbejdelse i Modersmaalet. a) (fri Opgave). Under hvilke Naturforhold udvikler Mennesket sig kraftigst? b) (bunden Opgave). Hansetædernes Betydning i Norden.

2. Oversættelse fra Latin til Dansk. Stoicorum sententia erat, solum sapientem esse divitem. Hoc, quod plerisque mirabile vel, ut Græci dicebant, paradoxon videbatur, Cicero oratorie defendere conatur Crassum illum divitem se alloqui fingens.

Quæ est, inquit, ista in commemoranda pecunia tua tam insolens ostentatio? Solusne tu dives es? Quid si ne dives quidem? Quem enim intelligimus divitem, aut hoc verbum in quo homine ponimus? Opinor in eo, cui tanta possessio est, ut ad liberaliter vivendum facile contentus sit; qui nihil quærat, nihil appetat, nihil optet amplius. Si animus tuus nihil sibi deesse putat, nihil curat amplius, concedo dives es. Sin autem propter aviditatem pecuniæ nullum quæstum turpem putas; si quotidie fraudas, auferis, eripis, si socios spoliis, ærarium expilas; si testamenta amicorum exspectas, aut ne exspectas quidem, sed ipse supponis: hæc utrum abundantis an egentis signa sunt? Animus hominum dives, non arca appellari debet. Quamvis illa sit plena, dum te inanem videbo, divitem non putabo. Etenim ex eo, quantum cuique satis est, metiuntur homines divitiarum modum. Filiam quis habet: pecunia est opus; duas: maiore: plures: maiore etiam: et si, ut aiunt Danao fuisse, quinquaginta sint filie, tot dotes magnam quærant pecuniam. Qui igitur non filias plures, sed innumerabiles cupiditates habet, quæ brevi tempore maximas copias exhaurire possint, hunc quo modo ego appellabo divitem, quum ipse egere se sentiat? Multi ex te

audierunt, quum diceres, neminem esse divitem, nisi qui exercitum alere posset suis fructibus, quod populus Romanus tantis vectigalibus iam pridem vix potest. Iam fateris igitur, non esse te divitem, cui tantum desit ad explendum id, quod optas? Si censenda nobis atque æstimanda res sit, utrum tandem pluris æstimemus pecuniam Pyrrhi, quam Fabricio dabat, an continentiam Fabricii, qui illam pecuniam repudiabat? hereditatem L. Pauli, an liberalitatem Africani, qui eius hereditatis Q. Maximo fratri partem suam concessit? Hæc profecto, quæ sunt summarum virtutum, pluris æstimanda sunt, quam illa, quæ sunt pecuniæ. Contentum suis rebus esse, maximæ sunt certissimæque divitiæ. Etenim si callidi rerum æstimatores prata maximo æstimant, quod ei generi possessionum minime casu noceri possit, quanti est æstimanda virtus, quæ nec eripi nec surripi potest, nec vi tempestatum nec temporum perturbatione mutatur? qua præditi qui sunt, soli sunt divites.

fructus, Indtægter.

3. Arithmetisk Opgave. 1) Hvorledes udtrykkes x og y som rationale Funktioner af a og b , naar

$$\frac{x}{a} + \frac{y}{b} = \frac{a}{b} + \frac{b}{a}$$

$$\text{og } \frac{xy}{ab} = \frac{a}{b} - \frac{b}{a} ?$$

2. Naar man til 1 lægger Antallene af Kombinationer af 1 Element iblandt n , af 2 Elementer iblandt $n + 1$, af 3 Elementer iblandt $n + 2$ osv.

indtil Antallet af p Elementer iblandt $n + p - 1$, saa udkommer Antallet af Kombinationer af p Elementer iblandt $n + p$. Hvorledes bevises det?

4. Geometrisk Opgave. I en Keglestub (afkortet Kegel) er der indskrevet en Pyramidestub (afkortet Pyramide) med regelmæssige n -Kanter til Endeflader. I hvilket Forhold staar Keglestubbens Volumen til Pyramidestubbens? Hvorvidt kan der i begge disse Legemer indskrives Kugler? Hvorvidt kan der omskrives Kugler om den?

Hvor stor er n , naar Keglestubbens Forhold til den tresidede Pyramidestub med to Centraltrekanter i n -Kanterne til Endeflader er 9,7749?

Forudsat, at Keglestubben kan have baade en omskreven og en indskreven Kugle, hvad er da Forholdet imellem disse Kuglers Volumen, idet Forholdet imellem Endefladernes Radier er m ?

5. Beregningsopgave. Til en Cirkel hører en om- og en indskreven regelmæssig Syvkant, hvis Perimetres Forskjel er 1 Decimaltomme. Hvor stor er Cirkelens Radius og hvor stor Forskjellen imellem Syvkanternes Arealer?

6. Opgave i Projektionstegning. En Omdrejningskugle (ret cirkulær Kegle) staar paa den vandrette Billedplan (Projektionsplanen) og er gjennemskaaet af et ret tresidet Prisme, hvis Grundflade er en i Kegleens Grundflade indskreven ligesidet Trekant, hvis ene Side er vinkelret paa den lodrette Billedplan. Man skal tegne dem i begge Projektioner og give Udfoldningen af Prismet med Skæringskurverne.

7. Fransk Stil. Tror De virkelig, at man kan være stor i én Videnskab og en Taabe i alle andre og i hele Livet? Gjennemlæs de store Mænds Biografier; De vil ingensteds finde Beviser for denne Mening. Hvis Exempler kunde overbevise Dem, skulde jeg anføre en Mængde; idag kan et eneste være nok.

Paa en Rejse til Glasgow betroede Moderen til den berømte James Watt sin unge Son til en af sine Veninder. Faa Uger efter kom hun tilbage for at se til ham, visselig uden at ane den besynderlige Modtagelse, som ventede hende. "Frue", sagde denne Veninde til hende, saasnart hun saa hende, "De maa skynde Dem at føre James tilbage til Greenock. Jeg kan ikke mere udholde den Tilstand, hvori han sætter mig: jeg er udmattet af Mangel paa Sovn. Hver Aften, naar min Families sædvanlige Sengetid nærmer sig, forstaar Deres Søn behændig at rejse en Diskussion, hvori han finder Lejlighed til at indføre en eller anden Fortælling, denne afføder en anden, en tredje osv. Disse Fortællinger have saa stor Interesse, min hele Familie hører dem med en saa stor Opmærksomhed, at man vilde kunne høre en Flue flyve. Timerne gaa saaledes efter hverandre, uden at vi mærke det. Men den næste Dag er jeg nær ved at falde om af Træthed. Frue tag Deres Søn hjem."

At gennemlæse, relire. Ingensteds, nulle part. At være nok, suffice. At betro, confier. At ane, se douter de. At føre tilbage, ramener. At udholde, endure. At udmatte, harasser. At rejse (en Diskussion), soulever. Lejlighed til, moyen de. At afføde, enfanter. At gaa efter hverandre, se succéder.

B. Afgangsexamen for Realister og 4. Klases Examen.

1. Udarbejdelse i Modersmaalet. Det Indre af Afrika.

2. Latinsk Stil. Den romerske Historieskriver C. Crispus Sallustius blev født i Amiternum i Sabinerlandet Aar 86 før Kristi Fødsel, paa en Tid da der blev kæmpet med den største Hefthighed imellem Optimaterne og dem, der vilde kaldes Folkevenner. Selv oprunden af en plebejisk Familie, sluttede han sig nærmest til dem, der forsvarede Almuens Rettigheder, og da Borgerkrigen imellem Pompeius og Cæsar brød ud, tog han Cæsars Parti. Efter Slaget ved Pharsalos, da de i Campanien samlede Legioner vægrede sig ved at gaa til Afrika, hvis man ikke betalte dem de lovede Penge, blev Sallust af Diktatoren sendt derhen, for at bringe dem tilbage til deres Pligt; men Soldaternes Forbitrelse var saa stor, at det ikke var langt fra at han var bleven dræbt af dem, og han maatte vende tilbage til Rom med uforrettet Sag. Derefter sendte Cæsar ham med en Del af Flaaden til Afrika for at besætte Øen Cercina, hvor hans Fjender havde samlet en stor Mængde Korn. Da han havde udført baade dette og andre Ting med lige Lykke og Behændighed, bød Cæsar ham at styre Numidien som Konsul. Da han i denne Proviens havde samlet store Rigdomme, blev han efter sin Hjemkomst til Rom anklaget for Udsugelser, og han vilde være bleven dømt, hvis ikke Cæsars Gunst havde hjulpet ham.

Sabinerlandet, Sabini. Folkevenner, populares. slutte sig til, adiungere se ad. bryde ud, exardescere. tage Ens Parti, amplecti partes alicuius. bringe tilbage, revocare. Behændighed, dexteritas. Udsugelser, repetundæ.

3. Tysk Stil. Medens Portugiserne søgte Søvejen til Indien, idet de fulgte Afrikas Kyster, havde Genneseren Christopher Columbus fattet den lykkelige Tanke at søge det samme Vidunderland ved en vestlig Fart over det store Hav. Forgjæves meddelte han sin Fødeby Genua, Portugiserne og Englænderne sin Plan; allevegne blev han afvist som en Sværmer og Æventyrer. Tilsidst lod Dronning Isabella af Castilien, i sit Hjertes Glæde over den lykkelige Erobring af Granada, sig bevæge til at udruste tre Skibe og betro den dristige Sofarer dem. Den 3. August 1492 forlod han den andalusiske Havn Palos, og sejlede forbi de canariske Øer altid mod Vest. Skibsmandskabets Frygt og Bekymring voxede med Afstanden, og gik tilsidst over i aabent Oprør. De truede detes Fører med Døden, hvis han ikke vendte om, da endelig den 12. Oktober Opdagelsen af Øen Guanahani frelste ham og aabnede Verdens Øjne.

Æventyrer, Abenteuer. betro, anvertrauen. forbi, anvorbei. Skibsmandskab, Schiffsmannschaft. Bekymring, Besorgniss. Afstand, Entfernung. Oprør, Empörung.

4. Arithmetisk Opgave. 1) 7 Arbejdere udføre et bestemt Arbejde. I 3 Dage have 3 af dem udført hver $\frac{1}{6}$ af det hele, de 4 andre have udført hver $\frac{1}{12}$ deraf. Hvor mange Dage maa de endnu arbejde paa Fuldførelsen deraf, naar de vedblive at arbejde med samme Kraft?

2) At beregne Værdien af $\frac{10006^{18}}{10003^{18}}$. (I dette Exempel faas 8 paalidelige Decimaler ved en femcifret Tavle.)

3) At finde x og y udtrykte ved a og b , naar

$$\frac{x}{a} + y = 1.$$

$$xy = -b - \frac{b^2}{a}.$$

5. Geometrisk Opgave. 1) Ved Konstruktion at bestemme et Punkt i en given ret Linie saaledes, at Linier derfra til to givne Punkter i samme Plan som den givne Linie danne en Vinkel paa 90° med hinanden. (Punkternes Afstand ses altsaa under en Synsvinkel paa 90° .)

2) Hvad forstaas ved Figurers Lighedannedhed? Naar ere Cirkelsegmenter (Afsnit) lighedannede? Hvis Forholdet imellem to Cirklers Radier er 0,36, hvor store ere da følgende Forhold:

a) imellem to lighedannede Segmenters Chorder,

b) imellem to lighedannede Segmenters Arealer?

3) Af en given indskreven regelmæssig 2kants Side og største Radius søges nkantens Side. Anvendes til Beregning af den regelmæssige Femkants Side, naar Cirkelns Radius er r .

Ved Afgangsexamen for Studerende samt Realafgangsexamen (og IV Klasses Examen) var Medlem af Undervisningsinspektionen, Professor, Dr. phil. Ussing tilstede og deltog i Bedømmelsen af Dansk Stil ved begge Prøver, Latin i VI og IV Klasse, Engelsk, Historie ved begge Prøver. Som tilforordnede Censorer mødte Docent Dr. phil. Zeuthen i Mathematik, Naturlære og Fransk ved begge Prøver og Overlærer, Dr. phil. Bang fra Viborg i Oldnordisk og Græsk ved Afgangsexamen. Endelig deltog Prof. Funch i Bedømmelsen af Tysk ved IV Klasses Examen og Realafgangsexamen og Stud. med. Joh. Liisberg i Naturhistorie.

Afgangsexamen for Studerende.

Juli 1875.	Dansk Stil. I.	Dansk Stil. II.	Oldnordisk.	Fransk.	Engelsk.	Historie.	Latin, skriftl.	Latin, (mundlig i det Læste).	Latin, (mundlig, ikke læst).	Græsk.	Naturlære.	Arithmetik, (skriftlig).	Arithmetik, (mundlig).	Geometri, (skriftlig).	Geometri, (mundlig).	Mekanisk Fysik med Optik	Kemisk Fysik med Astronomi og Meteorologi
Ankjær, S. H.	mg. ÷	mg.	mg. +	mg. ÷	mg.	mg. ÷	ug. ÷	mg. +	mg.	ug. ÷	mg.	"	"	"	"	"	"
Koch, C. C. P.	g.	g. +	ug. ÷	mg. ÷	mg. ÷	mg. ÷	g.	g.	g.	mg. ÷	mg.	"	"	"	"	"	"
Gedde, O. . .	g. ÷	g. +	mg. ÷	g.	mg. ÷	mg. +	"	"	"	"	"	mg. ÷	mg. +	fg. ÷	mg. ÷	mg. ÷	g. +
Vogelius, L. S.	g. ÷	g. +	mg.	mg.	mg. ÷	mg.	"	"	"	"	"	mg. ÷	mg. +	mg.	mg. +	ug. ÷	ug.

De bestode alle saaledes: S. H. Ankjær erholdt 1. Karakter med 97 Points, C. C. P. Koch 1. Karakter med 85, O. Gedde 2. Karakter med 77, L. S. Vogelius 1. Karakter med 94.

Afgangsexamen for Realister.

Juli 1875.	Dansk.	Tysk.	Fransk.	Engelsk.	Historie.	Geografi.	Arithmetik.	Geometri.	Naturlære.	Naturhist.
Broge, H. V.	g. +	g.	g.	g.	tg. +	g. ÷	mg. +	mg. +	g.	g. ÷
Erhardi, N. S.	g.	tg.	g. ÷	g. ÷	mg.	mg. +	g. +	mg. +	g. +	mg. ÷
Friis, H. T. C.	tg. ÷	tg.	g.	g. ÷	mg. ÷	g. +	ug.	ug. ÷	mg.	mg.
Jensen, J. M. M.	mg. ÷	mg. ÷	mg. ÷	g.	mg.	mg.	g. +	mg.	g. +	mg. ÷
Lottrup, S. C. W.	g. +	g.	g. ÷	mg. ÷	g. ÷	mg. ÷	g.	g.	mg. +	mg. +

De bestode saaledes alle: **J. M. M. Jensen** med 68 Points, **S. C. W. Lottrup** med 61, **N. S. Erhardi** med 57, **H. V. Broge** med 55 og **H. T. C. Friis** med 53.

IV Klases Hovedexamen.

Juli 1875.	Dansk.	Latin.	Tysk.	Fransk.	Historie.	Geografi.	Arithmetik.	Geometri.	Naturhistorie.	Naturlære.	Græsk.
Liisberg, H. J.	mg.	ug.	mg. ÷	mg. +	mg.	mg. +	mg.	mg. +	mg.	mg.	"
Koch, F. E. P. G.	g.	mg. ÷	g. +	g. +	g. ÷	mg. ÷	mg.	ug. ÷	mg.	g.	"
Hammerich, L.	mg. +	mg. ÷	mg. ÷	ug. ÷	mg. +	mg. +	g. +	g. +	ug.	g.	"
Honum, W. J.	g.	ug.	g. +	tg	ug. ÷	mg. +	mg. ÷	mg. +	ug.	"	mg. +
Schwensen, J.	g.	g.	g.	g. ÷	ug.	mg. +	mg. +	mg.	mg.	"	g. +
Bering, M. H.	g.	g.	g. +	g. ÷	ug. ÷	mg. ÷	mg.	mg.	g.	"	mg. ÷
Honnens de Lichtenberg, H. H.	g. ÷	tg. ÷	g.	g. ÷	g. +	mg. +	g. +	mg. ÷	mg. +	mg. ÷	"
Federspiel, H.	g.	g. ÷	mg. ÷	g.	mg. ÷	g. ÷	g.	ug. ÷	g.	tg.	"
Linde, A. de, Privatist	"	mg.	mg.	"	"	ug. ÷	"	"	mg. +	"	"

IV.

Skolens Beneficier.

A. De Beneficier, som bortgives af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet efter Rektors Indstilling*), have i Skolcaaret 1875—76 været tillagte følgende Disciple:

1. Fri Undervisning: N. C. M. T. Pedersen, A. Beck, C. Petersen, V. C. S. Thoresen, S. C. Borch, M. H. Bering, T. Hansen, A. C. E. Pries, A. E. Værum, V. Lindholm, O. A. la Cour Brandt, G. A. Becker og S. P. Hamsen.

2. Undervisning mod nedsat Betaling: B. C. W. Bøggild, F. V. Fleron, F. K. Kroyer og A. A. Liisberg.

3. Mellemste Stipendium (70 Kr., alt at udbetale): W. J. Honum og K. A. Hammerich.

4. Laveste Stipendium (40 Kr., alt at udbetale): C. T. O. Petersen.

5. Puggaards Legat (80 Kr., 40 Kr. at udbetale, 40 Kr. at oplægge): A. E. Værum.

B. Det grevelige Moltkeske Legat for Embedsmænds Sønner (2 Portioner, hver paa 80 Kr.),

*) Det meddeles her til Forældres og Værgers Underretning, at Ansøgninger om fri Skolegang eller de dermed i Forbindelse staaende Stipendier, som kunne stiles til Ministeriet eller til Rektor, maa indgives til Rektor ved det ny Skoleaars Begyndelse, senest inden Midten af September. Ansøgningen maa indeholde fuldstændige Oplysninger om Vedkommendes Formuesstilling og ledsages af paalidelige Vidnesbyrd fra bekendte Mænd. Uagtet et Beneficium kun tildeles for et Aar ad Gangen, behøver den, der allerede har nydt et saadant, ikke fremdeles at ansøge derom, ligesom Skolen ogsaa selv indstiller dem, der ere værdige dertil, til Forhøjelse af et lavere Beneficium. De øvrige Legater ansøges ikke, men tildeles efter Indstilling og Bestyrelsens Beslutning. Ingen Discipel kan ansøge om Beneficium før efter et Aars Skolegang.

hvortil Lensbesidderen af Grevskabet Bregentved udnævner, oppebæres af O. A. la Cour Brandt og K. A. Hammerich.

C. Rosenkrantz's Legat (aarlig 93½ Kr.) uddeles til 4 værdige og trængende Disciple af Biskoppen og Rektor, med Stadfæstelse af Stifterens, Rigsraad Rosenkrantz's Descendent, Besidderen af Stamhuset Rosenholm, for Tiden Kmhr. Lensbaron H. H. Rosenkrantz. Heraf fik: V. C. S. Thoresen 33½ Kr., T. Hansen, O. A. la Cour Brandt og M. H. Bering hver 20 Kr.

D. Pastor Hertels Legat (henved 20 Kr. hvert andet Aar), navnlig bestemt til Flidsbelønninger af gode Bøger for Disciple af Mellemlklasserne. Rektor indstiller til Stiftsøvrighedens Approbation. Iaar fik deraf: V. P. Møller: J. Petersens „Billeder af Livet i Oldtiden hos Grækerne og Romerne“; O. V. Hansen: C. Winthers og Blochs „mythologisk Haandbog“, og H. O. Lange: F. Barfods „Billeder af Nordens Historie“.

E. Student Davidsens Legat (2 Portioner, hver paa 20 Kr.) tildeles efter Rektors Indstilling af Stiftsøvrigheden: C. Petersen og A. Beck.

F. Foghs Legat (1 Portion paa 20 Kr.) tildeles en Dimittend efter Rektors Indstilling af Ejeren af Ryomgaard, nu Godsejer Mourier-Petersen: S. H. Ankjær.

G. Stougaards Legat (1 Portion paa 16 Kr.) tildeles efter Rektors Indstilling af Stiftsøvrigheden: O. Gedde.

H. Pastor Schoubyes Legat (1 Portion paa 80 Kr.) tildeles af Rektor og Lærerne til en Dimittend eller Student af Testators Slægt: Stud. phil. T. E. Budtz.

I. Kantor J. Kabells Legat (1 Portion paa 80 Kr.) tildeles af Rektor og Lærerne til en Dimittend: O. Gedde.

K. Pastor A. L. Kabells Legat (1 Portion paa 80 Kr.) tildeles af Rektor og Lærerne til en Dimittend: L. S. Vogelius.

L. Nis Nissens Legat. Renterne for 1875 udgjorde $1053\frac{1}{3}$ Kr., hvilket Beløb af Rektor og Lærerne kort før Juleferien bleve saaledes fordelte:

1. De $\frac{4}{5}$ (til uformuende Disciple, der vise god Opførelsel) $842\frac{2}{3}$ Kr.: C. Petersen, V. C. S. Thoresen og T. Hansen hver 80 Kr.; N. C. M. T. Pedersen, A. Beck, S. C. Borch, B. C. W. Bøggild, S. P. Hansen og P. F. Assens hver 60 Kr.; W. J. Honum og M. H. Bering hver 55 Kr.; O. A. la Cour Brandt og A. A. Liisberg hver 50 Kr.; C. T. O. Petersen $32\frac{2}{3}$ Kr.

2. Den $\frac{1}{5}$ (til Disciple, der uden egenlig at behøve Understøttelse, udmærke sig ved Flid og Sædelighed) $210\frac{2}{3}$ Kr.: K. A. Hammerich $30\frac{2}{3}$ Kr., J. F. Heramb 25 Kr., P. Bech Meyer, V. P. Møller, H. O. Lange og A. E. Bülow hver 20 Kr., O. V. Hansen, C. G. A. Beck, A. V. Ravn, H. C. Gede og E. E. Secher hver 15 Kr.

V.

Uddrag af Skolens Regnskab for Finansaaret 1875—76.

Indtægt:	Kr.	Øre
Beholdning den 1. April 1875.....	7,923	26
Arvefæsteafgift.....	1,740	49
Forudbetaling.....	209	97
	9,873	72
Lateris....		

	Kr.	Øre
Transport	9,873	72
Tiendeafgift	29,426	4
Forudbetaling	3,242	67
Indtægter af Kirker og Præstekald	1,676	43
Forudbetaling	275	10
Renter af Obligationer	96	„
Renter af Prioritetsobligationer	3,768	91
Skolekontingenter	8,687	„
Indskrivningspenge	180	„
Testimonia	180	„
Forskjellige Indtægter	70	„
Decision	3	„
Tilskud fra Skolefonden *)	14,500	„
Bibliotheket	40	„
Kabells Legat under Bibliotheket	40	16
Indeholdt i Gager	908	60
Stipendiefonden	266	98
Rosenkrantz's Legat	93	50
Stougaards —	16	„
Fogh-Wilsters —	20	„
Davidsons —	40	„
J. Kabells —	80	„
A. L. Kabells —	80	„
Puggaards —	660	98
Schoubyes —	80	„
Nissens —	1,722	54
Restance	11	72
Summa	76,039	35

*) For dem, der gjerne strax bemærke denne Post og opgive hvor stort Tilskud Skolerne kræve, bemærkes, at for denne Skoles Vedkommende er Tilskuddet en nominel Post, da der til Gjengjæld indsendes aarligt Overskud af lignende Størrelse, idet Kassebeholdningen til ingen Tid maa overskride et vist Beløb; i Finansaaret 1875—76 er saaledes modtaget 14,500 Kroner, indsendt 18,000 Kroner, 1874—75 modtaget 8,500 Kr., indsendt 16,000 Kr., 1873—74 modtaget 2500 Rdl.,

Udgift:		Kr.	Øre
Skatter af Jordebogskontoen		1,676	22
Kirkerne		779	34
Decisioner		57	98
Indsendt Overskud		18,000	„
Lønninger		29,086	65
Honorar for Inspektion		300	„
Løn til Pedel		452	„
Timebetaling		3,124	85
Pensioner og Ventepenge		5,176	56
Bibliotheket		745	46
Kabells Legat under Bibliotheket		80	„
Bygningernes Vedligeholdelse		644	79
— Hovedreparation		523	98
Løje af Badehus		80	„
Inventariets Vedligeholdelse		326	74
Brændsel		1,277	78
Belysning		39	32
Skatter		385	98
Regnskabsføring		920	„
Rengjøring		336	56
Porto og Skrivematerialier		439	48
Programmer		255	73
Andre Udgifter		33	22
Extraordinære Udgifter		543	66
Til Indøvelse i Skydning		238	96
Indsendt til Livsforsikring		908	60
Stipendiefonden		295	38
Rosenkrantz's Legat		93	50
		<hr/>	
	Lateris . . .	66,822	74

indsendt 3000 Rdl., 1872—73 modtaget 2500 Rdl., indsendt 2300 Rdl., 1871—72 modtaget 3000 Rdl., indsendt 3000 Rdl., 1870—71 modtaget 4,400 Rdl., indsendt 2000 Rdl., 1869—70 modtaget 3000 Rdl., indsendt 4000 Rdl., 1868—69 modtaget 6000 Rdl., indsendt 6000 Rdl., og saaledes fremdeles, saa at Skolen i Virkeligheden ikke trænger til Tilskud.

	Kr.	Øre
Transport...	66,822	74
Fogh-Wilsters Legat	20	”
Stougaards —	16	”
Dauidsens —	40	”
J. Kabells —	80	”
A. L. Kabells —	80	”
Puggaards —	840	10
Schoubyes —	80	”
Nissens —	1,847	9
Summa...	69,825	93
Beholdning den 31. April 1873.....	6,213	42
Balance...	76,039	35

VI.

Undervisningen.

Oversigt over hvad der er læst og lært i Skoleaaret 1875 - 76.

D a n s k .

(Gram.)

I Kl. og I Realkl. Funchs Læsebog for Mellemklasserne og Holsts større poetiske Læsebog er benyttet til Oplæsning og Analyse. Af Johansens „Livet i Danmark“ ere adskillige Digte lært udenad. Bojesens Sproglære læst og repeteret. 1—2 Stile om Ugen.

II Kl. og II Realkl. Funchs Læsebog for Mellemklasserne. Af Holst's større poetiske Læsebog og af Johansens „Livet i Danmark“ ere endel Digte lært udenad. Som i de følgende Klasser er der nu og da læst et større Digterværk. 1 Stil om Ugen.

III Kl. og III Realkl. Samme Læsebog og Lærebøger som i foregaaende Klasse; desuden er Flors Haandbog i den danske Literatur stundom bleven brugt. Den matematiske Afdeling af III Kl. har i Forbindelse med Realklassen lært Dorphs græske

Mythologi. Partier af Iliaden (Wilsters Oversættelse) ere forelæste. 1 Stil om Ugen.

IV Kl. og IV Realkl. Læreren har søgt at gjøre Disciplene i begge Afdelinger bekendte med de vigtigste Forfattere og Værker i den poetiske Literatur, bestandig med Flors Haandbog som Grundlag. Arentzens nordiske og Dorplis græske Mythologi ere repeterede af IV Realkl. Udførlige Stykker af Iliaden (Wilsters Oversættelse) ere forelæste for samme Afdeling. 1 Stil om Ugen, hvortil Æmnet i Reglen er hentet fra Skolefagene.

V og VI Kl. i Forening. Der er meddelt en Oversigt over Literaturen fra Øhlenschläger til den nyeste Tid. 2 Stile om Ugen. Svensk efter Hammerichs Læsebog.

Oldnordisk.

(Rektor.)

V Kl. Wimmers Læsebog er gennemlæst og repeteret S. 1—52, sammes Formlære læst væsenlig efter den i Fortalen for første Læsning angivne Plan, siden er den flere Gange gjentaget og et og andet mere medtaget. Under Læsningen er foretaget Analyse, dels af et mindre til hver Gang foresat Stykke, dels af de vigtigste Sprogformer, med stadig Henførelse til Dansk og tilknyttede sproghistoriske Bemærkninger. Lejlighedsvis literaturhistoriske Oplysninger.

VI Kl. Wimmers Læsebog S. 52—104, sammes Formlære flere Gange gennemgaaet med Forbigaaelse af alt mindre vigtigt. Hver Gang er analyseret en Del af Lektien, og det hele Pensum er repeteret. Der opgives til Afgangsexamen hele Bogens prosaiske Del (S. 1—104) med Undtagelse af Viserne i Gunlögs Saga.

Tysk.

(Lohse.)

I Kl. og I Realkl. Rungs Læsebog for de

lavere Klasser S. 169—220. Af Rungs og Funchs Bøjningslære de vigtigste Afsnit. Realkl. en ugenlig Stil paa Skolen efter Ankjærs Stiløvelser.

II Kl. og II Realkl. Hjorts tyske Læsebog S. 64—88; 134—155. Rungs og Funchs Bøjningslære. Realkl. 2 ugenlige Stile hjemme efter Ankjærs Stiløvelser, en Gang om Ugen mundlige og skriftlige Øvelser paa Skolen.

III Kl. og III Realkl. Samme Læsebog Side 195—235, Jürs og Rung: Deutsche Dichter S. 98—105, 110—117, desuden Extemporallæsning. Rungs og Funchs Bøjningslære, Funchs Syntax. Realklassen 2 ugenlige Stile hjemme efter Lorenzens Stiløvelser, en Gang om Ugen mundlige og skriftlige Øvelser paa Skolen.

IV Kl. og IV Realkl. Hjorts tyske Læsebog, 3dje Kursus, S. 3—47; Goethes Egmont; Maanedslæsning: Hauffs die Karavane, der Scheik von Alexandria, die Höhle von Stenfall; Extemporallæsning. Bøjningslæren og Syntaxen repeteret. Realklassen 2 ugenlige Stile hjemme efter Lorenzen, en Gang om Ugen mundlige og skriftlige Øvelser paa Skolen.

V Kl. Jürs og Rung: Deutsche Dichter S. 33—117 (Schiller og Goethe); Goethes Hermann u. Dorothea. Maanedslæsning: Schillers Geisterseher; Kleists Michael Kohlhaas; Hoffmanns Klein Zaches. Gram. repeteret. 1 ugenlig Stil. Extemporallæsning.

Fransk.

(Schaldemose.)

I Kl. og I Realkl. Sicks Læsebog, 1ste Afd. S. 28—84. Ahn 1ste Kursus S. 75—84. De regelmæssige og uregelmæssige Verber efter Garrigue's Grammatik.

II Kl. og II Realkl. Lassens Læsebog for de lavere Klasser, 1ste Afd. S. 63—141 og 2den Afd.

S. 183—203. Sibberns Stiløvelser 1ste Afs. § 1 til § 50 1ste Stykke. Formlæren efter Garrigue.

III Kl. og III Realkl. Sick 2den Afd. Side 102—115, 117—130, 133—140, 144—173, 184—197. Sibberns Stiløvelser, enkelte Exempler af Stykkerne 50—84. Formlæren efter Garrigue. 10 Stile.

IV Kl. og IV Realkl. Sick 2den Afd. S. 30—208. Sibbern 1ste Afs., repeteret Exempler af hvert Stykke. Efter Garrigue Formlæren og af Syntaxen § 101—124, 209—216, 247—256; c. 20 Stile. Ofte Extemporallæsning, men Maanedslæsning har maattet opgives af Hensyn til Disciplenes Tid.

V Kl. Pios Lectures S. 1—180. Sibberns Stiløvelser 2det Afs. § 1—66, de første Stykker, skriftlig oversat omtrent Halvdelen af de andre Stykker. Efter Ingerslevs Grammatik repeteret Formlæren og lært det vigtigste af Syntaxen. Som Maanedslæsning have Disciplene opgivet hver fra 300 til 500 Sider. 55 korte Stile, $\frac{1}{3}$ skrevne paa Skolen.

VI Kl. Af Prosa læst Sicks franske Læsestykker S. 44—80, 108—154; af Poesi læst Le Cid. Repeteret hele Grammatiken og enkelte Stykker af Sibberns Stiløvelser 2det Afs. I Reglen 2 korte Stile om Ugen.

Engelsk.

(Kleisdorff, undtagen VI Kl.: Neergaard.)

I Realkl. Listovs Læsebog 1ste Afd. S. 1—30. Sammes Elementarbog S. 1—32. Stile i Hjemmet og paa Skolen (Oversættelse og Diktat samt Afskrift).

II Realkl. Listovs Læsebog S. 28—47. Sammes Læsestykker S. 26—33; 41—60. Sammes Elementarbog S. 27—44. Lassens Opgaver S. 1—23. Omtrent 45 Hjemmestile; desuden hyppig Diktat.

III Realkl. Listovs Læsestykker S. 118—170, 178—184. Sammes Udvalg af engelske Forfattere H. 1 S. 1—56. Lassens Opgaver S. 49—78, 104—

120 (mundlig og skriftlig); omtrent 20 Hjemmestile, desuden Diktatstile. Rosings Grammatik. Som Maanedslæsning: W. Scott: Tales of a Grandfather S. 113—137.

IV Realkl. Listovs Udvalg af engelske Forf. H. 1., S. 1—103; H. 2 S. 1—14; 79—101. Lassens Opgaver S. 49—85 og 169—177; omtr. 30 Hjemmestile; af og til Diktat. Rosings Grammatik; Ordføjningslærens Hovedregler uden Lærebog. Som Maanedslæsning: W. Scott: Tales of a Grandfather: S. 113—138, 143—157, 169—172, 195—201; til Extemporallæsning er benyttet Listov: The English Reader (omtr. 50 S.).

Til Afgangsexamen opgives: Listovs Læsestykker S. 103—117, 184—204. Listovs Udvalg af eng. Forf. H. 1. S. 1—103, H. 2. S. 1—14, 79—101.

V Kl. Listov: The English Reader S. I—XXXII, 1—62. Løkkes Grammatik. Formlæren.

VI Kl. Listovs Læsestykker 2den Afd. S. 41—60 og 155—170. Macaulay: Frederic the Great, Side 1—63. De samme Bøger ere benyttede til Extemporallæsning. Løkkes Grammatik. Til Afgangsexamen opgives: Listovs Læsestykker S. 3—60, 85—103 og 155—170 samt Frederic the Great S. 1—63.

Latin

I Kl. (Neergaard.) Forehammers Læsebog, Madvigs Sproglære: det vigtigste af Formlæren. I Reglen hver Uge skriftlige Øvelser.

II Kl. (Neergaard.) Cæsar. Bellum Gallicum 1ste Bog. Madvigs Sproglære § 177—261, repeteret Bøjningslæren. 1 Stil skreven hjemme hver Uge; hyppigt mundlige og skriftlige Øvelser paa Skolen.

III Kl. (Kleisdorff.) Ciceros 2den og 3dje Tale mod Catilina. Livius 5te Bog, Kap. 1—30. Extemporallæsning: Cæsar, Bellum Gallicum 5te Bog, Kap. 1—20. Madvigs Sproglære § 261—437, Formlæren repeteret. 2 Stile om Ugen, af og til mundlige Øvelser.

IV Kl. (Lohse.) Sallust de bello Jugurthino

(fra Kap. 20). Ciceros Taler pro lege Manilia, pro Archia poeta, pro rege Dejotaro. Vergils Æneide 4de Bog. Af Madvigs Sproglære er læst Afsnittene om Participlerne, Sætningernes Forbindelse, Pronominernes Brug og Hexametret; det tidligere læste er repeteret. 2 ugentlige Stile hjemme, en Gang om Ugen mundlige og skriftlige Øvelser. Dorphs Mythologi.

V og VI Kl. i Føreling. (Rektor.) Undervisningen har været helt fælles. Der er læst Livius 1ste Bog, Cicero de Officiis 1ste Bog, Vergils Æneide 5te og 6te Bog. Dimittenderne have repeteret det meste af forrige Aars Læsning i større Pensa, V Kl. særlig læst Cic. Verrin. 4de Bog. Literaturhistorie efter Tregders Lærebog (til Slutningen af Sølvalderen), romerske Antikviteter efter Thomsens Lærebog, Sproglæren partivis repeteret. Fra Bladet er læst Livius 2den Bogs første Halvdel samt Henrichsens Opgaver S: 1 -100, hvorefter ogsaa skriftlige Oversættelser ere udarbejdede, 1 hjemme hver Uge, i Slutningen af Skoleaaret flere paa Skolen.

Til Afgangsexamen opgives: Horats Odernes 1ste og 2den Bog, alle Epistlerne. Vergil Æneide 5te og 6te Bog. Livius 1ste Bog. Tacitus Annales 1ste og 13de Bog samt Hist. 1, c. 12--20, (efter Flemmers Udvalg). Cicero de Officiis 1ste Bog. Cato Major. De 4 Taler mod Catilina.

Græsk.

III Kl. (Neergaard.) Lunds græske Læseb. S.7—21. Xenophons Anabasis 2. Bog, Kap. 1—2. Bergs Formlære.

IV Kl. (Kleisdorff.) Xenophons Anabasis 3dje Bog, Homers Iliade 1ste Bog V. 1—500. Bergs Formlære; det vigtigste af Ordføjningslæren.

V Kl. (Neergaard.) Xenophons Mindeskrift om Sokrates 1ste Bog. Herodots 6te Bog. Demosthenes 1ste olynthiske Tale. Homers Odysse 1ste, 2den og 3die Bog. Repeteret Bergs Formlære. Dorphs græske Mythologi.

VI Kl. (Rektor,) Herodots 1ste Bog, Homers Odysse 10de og 12te Bog, Demosthenes 3 olynthiske Taler, Tregders Anthologi: Idyllerne. Mythologi og Literaturhistorie er læst efter Tregder, Antikviteter efter R. Christensens „Statslivet“, Bergs Formlære er repeteret. Forrige Aars Læsning repeteret.

Til Afgangsexamen opgives: Herodots 1ste Bog, Platons Apologi og Kriton, Demosthenes 3 olynthiske Taler, Talen om Khersones og 3dje Tale mod Filip. Homers Odysse 6te, 7de, 8de, 10de og 12de Bog. Tregders Anthologi (hele Bogen undtagen S. 58—69 og 77—79).

Religion.

(Gram.)

I Kl. og I Realkl. Balslevs Lærebog til „Troen“, dernæst Hovedstykkerne af Resten. Assens mindre Bibelhistorie: det gl. Testamente. Hovedpunkterne af det ny Testamente ere gjemmengaaede mundlig. Bibellæsning. Salmer.

II Kl. og II Realkl. Balslevs Lærebog fra „Troen“ til Slutningen. Første Hovedstykke repeteret. Assens mindre Bibelhistorie: det ny Testamente; det gamle Testamente repeteret. Bibellæsning.

III Kl. og III Realkl. Balslevs Lærebog repeteret. Assens mindre Bibelhistorie: det ny Testamente og det gamle Testamente til Salomo. Bibellæsning. (De konfirmerede Disciple af 3dje Klasse have været fritagne for denne Undervisning, ligesom Konfirmanderne, da Religionstimerne vare henlagte til den Tid, da de vare hos Præsten. *)

*) Konfirmandundervisningen volder Skolen meget store Vanskeligheder, nu større end nogensinde før. Det tilraades derfor Forældrene af Skolen helst at lade Sønnen gaa til Præsten i Sommerhalvaaret, fordi der da kun forsømmes omtr. 1½ Maaned før Examen og lige saa længe efter den, medens Forberedelsen til Foraarskonfirmationen tager 5—6 Timer om Ugen i 5 Maaneder af den knap tilmaalte Skole-

Historie.

(Hovgaard).

I Klasse og I Realkl. Oldtidens Historie, efter Blochs Lærebog for Realskoler.

II Klasse og II Realkl. Middelalderens Historie, efter samme Lærebog.

III Klasse og III Realkl. Den nyere Tid (indtil § 16) efter samme Lærebog.

IV Klasse og IV Realkl. Den nyeste Tid (fra 1830), Oldtiden og Middelalderen (indtil „de tre nordiske Riger til 1525“) efter samme Lærebog, som helt er repeteret af IV Realklasse.

V Klasse. Oldtidens og den nyeste Tids Historie (fra 1789) efter Thriges og Blochs Lærebøger.

VI Klasse. Det hele historiske Kursus: Thriges Oldtiden, Blochs Lærebog for Realklasser, sammes nyeste Historie (fra 1789).

Geografi.

(Hoffmeyer, undtagen IV og IV Realkl. Hovgaard).

I Klasse og I Realkl. Erslevs Lærebog (Nr. 2) forfra til Mellemevropa.

II Klasse og II Realkl. Samme Lærebog fra Mellemevropa til Italien.

tid i den bedste Arbejdstid. Men dette Raad følges sjældent. Iaar har det saaledes været Tilfældet, at en hel Klasse paa én Discipel nær gik til Præsten i Vinter, hvorved Undervisningen tildels, for ikke aldeles at gaa i Stykker, maatte henlægges til Timer udenfor den egenlige Skoletid, som Lærerne frivillig gave. Men dette kan ikke altid ske, og naar Klassen er tilstede med Halvdelen eller dog et ikke ganske ringe Antal af sine Disciple, kan Skolen intet gjøre for dem, der forsømme ved at gaa til Præsten. Da mange Fag kun have 2 ugenlige Timer, kan det indtræffe, at Disciplene miste hele Undervisningen i saadanne i et halvt Aars Tid eller, hvad der er næsten lige saa galt, tabe hver anden Time, og saaledes aldeles ikke kunne følge med — uden deres egen Skyld, men ogsaa uden Skolens Skyld.

III Klasse og III Realkl. Samme Lærebog fra Italien til Bogens Slutning.

IV Klasse og IV Realkl. Hele Geografien, efter samme Lærebog.

Naturhistorie.

(Hoffmeyer).

I Klasse og I Realkl. Krybdyr, Fiske, Leddyr og Bløddyr til Straaledyrene, efter Feddersens „Dyreriget“.

II Klasse og II Realkl. Straaledyrene og „Den almindelige Del, efter samme Bog.

III Klasse og III Realkl. Indledningen til Botaniken og de Bægerblomstrede, efter Erslevs Planteriget.

IV Klasse og IV Realkl. Hele Zoologien og Botaniken efter Feddersens „Dyreriget“ og Erslevs „Planteriget“.

V Klasse (den mathem.-naturvidensk. Afdeling) Mineralogi, Geologi og Danmarks Geognosi efter Foghs Lærebog.

Naturlære.

(Mylord).

III Klasse og III Realkl. Ligevægtslæren og Varmelæren efter Lorenz „Kortfattet Naturlære“, samt Metalloiderne efter H. Jespersens „Kortfattet Lærebog i uorganisk Kemi“.

IV Klasse og IV Realkl. Lyslæren, Varmelæren, Magnetisme og Elektricitet til § 79 efter Lorenz „Kortfattet Naturlære“, samt Metallerne efter H. Jespersens „Kortfattet Lærebog i uorganisk Kemi“. Repeteret hele det læste Pensum.

V Klasse. 1) Den math.-naturvidensk. Afdeling. Ørsted: Naturlærens mekaniske Del. Jørgensen: Kortfattet Lærebog i Astronomi med nogle Tilføjelser. 2) Den sprogl.-hist. Afdeling. Ligevægtslæren og Bevægelseslæren efter Holten:

Læren om Naturens almindelige Love. Jørgensen: Kortfattet Lærebog i Astronomien, til Aberration.

VI Klasse. 1) Den math.-naturvidensk. Afdeling. C. L. Petersen: Naturlærens komiske Del og Lyslære med nogle Tilføjelser. Repeteret hele det læste Pensum. 2) Den sprogl.-hist. Afdeling. Varmelæren, Magnetisme og Elektricitet efter Holten: Læren om Naturens almindelige Love. Slutningen af Astronomien fra Aberration, efter Jørgensens Kortfattet Lærebog i Astronomien. Repeteret hele det læste Pensum.

Mathematik.

I Klasse og I Realkl. Arithmetik. (My-lord). Steens „Elementær Arithmetik“ til § 47. Regning. Kursregning, Rentesregning og Procentregning. Geometri (Ostermann). Steens „Hovedformerne i Rummet“, med nogle Forbigaaelser.

II Klasse og II Realkl. (Engell). Efter Steens Arithmetik er læst fra Division af en Sum til Anhang; efter Steens elementære Algebra til Nr. 9. Steens Geometri, til Rumstørrelsers Maaling. Geometrisk Tegning, Procentregning, Regning med fremmed Mønt. II Klasse desuden sammensat Reguladetri.

III Klasse og III Realkl. (Engell). Efter Steens elementære Algebra: Potens fra Nr. 9, Rod, Potens i udvidet Betydning, Ligninger til Ligninger med to ubekjendte. Steens Geometri §§ 91—161 (Udg. 1865). Realklassen og den mathem.-naturvidensk. Afdeling geometrisk Tegning. 1 Gang om Ugen Hjemmeopgaver.

IV Klasse og IV Realkl. (Engell). Steens elementære Algebra: Ligningers Anvendelse og Logarithmer; af Schjødtes Tillæg III—VI; repeteret hele Algebraen. Realklassen i en særlig Time repeteret Arithmetikken. Steens Geometri læst ud og repeteret fra § 77.

Realklassen og den mathem.-naturvidensk. Afdeling geometriske Konstruktioner. Regning. 1 Gang om Ugen Hjemmeopgaver.

V Klasse. (Ostermann). Steens rene Mathematik til Annuiteter (inkl.). Steens Stereometri. J. Petersens Trigonometri. J. Petersens Konstruktions-Opgaver, de første 200 gennemgaaede paa Skolen. Projektionstegning. Opgaver hjemme to Gange om Ugen.

VI Klasse. (Ostermann). J. Petersens analytiske Geometri. J. Petersens Konstruktions-Opgaver fra 200 og ud, med Undtagelse af den største Del af Drejningstheorien, gennemgaaede paa Skolen. Repeateret hele det matematiske Pensum. Projektionstegning. Opgaver hjemme 2 Gange om Ugen.

Tegning, Skrivning og Sang

er indøvet paa samme Maade som i det foregaaende Aar. Da Frihaandstegning efter Ministeriets Tilladelse bortfaldt i øverste Realklasse, har denne Øvelse været indskrænket til meget lidet, nemlig kun særligt for de andre Realklasser, idet den geometriske Tegning, der er lagt i Matematiklærerens Haand, har optaget Tiden i de nederste studerende Klasser. Til Sang har i det hele været anvendt 3 Timer om Ugen, nemlig 1 til Sammensang, 1 for de ældre Disciple (VI—III Kl.), 1 for II Kl. og II Realkl. samt I Kl. og I Realkl.

Gymnastik.

Ligesom i forrige Skoleaar har der i dette været anvendt 18 Timer om Ugen til denne Undervisning, nemlig 16 hele Timer og 4 halve. Disciplene have været fordelt paa 4 Hold, der hvert har havt 4 Timer og de to yngste desuden 2 halve Timer paa de Dage, da de ingen hel Time havde, for at de kunde faa Legemsøvelse hver Dag. Første Hold (VI og V Kl.)

har indøvet Hugning, Exercits og Gymnastik, i Sommerhalvaaret tillige en Gang om Ugen Riffelskydning; andet Hold (IV og III Kl.) Gymnastik og Exercits; tredje Hold (II Kl. og II Realkl.) og fjerde Hold (I Kl. og I Realkl.) Gymnastik og forberedende Øvelser. Intet Hold har været paa over 30 Disciple. Skydeøvelserne begyndte den 8. Maj og ophørte 15. Septbr. Svømningen begyndte 25. Juni og ophørte 21. Septbr. Den 22. Maj blev Gymnastikundervisningen inspiceret af Kammerherre, Oberst Wegener.

Indberetning
om Skydning ved Aarhus Kathedralskole i Aaret 1875.

Afstand.	Antal Skytter	Antal			Totalsum.	Anmærkning.
		Skud.	Træffere.	Points.		
100 Al.	5	115	111	275	386	Samtlige Skud ere afgivne med Baglude - Ingeniør-Karabin.
200 —	5	48	45	100	145	
300 —	5	192	159	288	447	
400 —	5	55	42	98	140	

Ved Præmieskydningen den 15. September 1875, hvori 5 Disciple deltog, opnaaedes af Præmietagerne følgende Resultat:

Præmietagerens Navn.	Afstand.	Antal			Totalsum.	Anmærkn.
		Skud.	Træffere.	Points.		
Thoresen . .	300 Al.	5	5	9	14	Blæst fra venstre.
Borch	—	„	4	6	10	

Præmierne bestode i: 1) Molbechs danske Ordbog samt Landais, petit dictionnaire franc. 2) En Rejsetaske.

VII.

Bibliotheket

har i Løbet af indeværende Skoleaar modtaget den Tilvæxt,
som efterfølgende Fortegnelse udviser:

I. Matematik og Naturvidenskab.

- Botanisk Tidsskrift, udg. af den botaniske Forening, red.
af H. Kjærskou. II, 4de Bd., 3dje H.; III, 1ste Bd., 1ste
H. C. d. 209.
- Clebsch, A., Vorlesungen über Geometrie, herausgegeben von F.
Lindemann. 1ste Bd., 1ste Th. Leipzig 1875. C. a. 211.
- Finsen, J., lagttagelser angaaende Sygdomsforholdene paa Is-
land. Kjøbenhavn 1874.
- Haslund, A., Rhinoscopien og dens Betydning for Diagnose og
Behandling. Kjøbenhavn 1875.
- Krohn, H., om Følenervernes Forløb i Mangelags-Pladeepithe-
lierne. Kjøbenhavn 1875.
- Madsen, analytisk Plangeometri. Kjøbenhavn 1875. C. a. 210.
- Mathematisk Tidsskrift, 5te Aargang, 3dje—6te H.; 6te
Aarg., 1ste H. C. a. 160.
- Müller, Joh., mathematischer Supplementband zum Grundriss
der Physik und Meteorologie nebst einer Sammlung von
Aufgaben und besonders gedruckten Auflösungen. Braun-
schweig 1875. C. c. 272.
- Nouvelles annales de mathématique, red. p. Terquem
et Gerono. 1875, 5—12; 1876, 1—4. C. a. 167.
- Paulsen, A., Naturkræfterne, deres Love og vigtigste Anven-
delser. H. 12—14. Kjøbenhavn 1876. C. c. 265.
- Poggendorf, Annalen der Physik und Chemie. 1875, 5.—12.
H. 1876, 1.—4. H. Ergänzungsband VII, Stück 1—4.
Namen-Register zu 1—150 Bd., Sach-Register zu 121—150
Bd. C. c. 53.
- Tidsskrift for Physik og Chemi. 14de Aargang 2—12,
15de Aargang 1—3. C. c. 258.
- Tidsskrift for pop. Fremstillinger af Naturviden-
skaben. 5te Række, 2det Bd., 3dje—6te H.; 3dje Bd., 2det
H. C. e. 35.
- Videnskabernes Selskabs Skrifter, 5te Række, natur-
videnskabelig og matematisk Afdeling. 1ste—7de Bd., 10de
Bd. VII og IX, 11te Bd. II.

II. Historie og Geografi.

- Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie.
1875, H. 1—4. C. p. 51.

- Aarhus Stiftstidende. April—Decbr. 1875, Jan.—Marts 1876.
- Aarhus Vejviser for 1875.
- Aarsberetning fra det kongl. Gehejmearchiv 5te Bd. 5te H.
- Cantu, C., Vordenshistorie, frit bearbejdet af E. Holm og Ph. Weilbach. 36te—42de H. C. a. 504.
- Danmarks, Norges og Sveriges Historie, pop. fremstillet efter de bedste trykte Kilder. 91de—93de H. C. b. 401.
- Danske Magazin, udgivet af det kongl. danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog. 4de Bd. 2det H. B. 656.
- Danske Samlinger for Historie, Personal- og Literaturhist., udg. af Chr. Bruun og O. Nielsen. II, 4de Bd. 4de H. C. b. 360.
- Den dansk-tyske Krig i Aarene 1848—50, udg. af Generalstaben. 2den D. Krigen i 1849. Andet Afsn. 1ste Afd. (med 3 Kaart.)
- Duruy, V., histoire grecque. Paris 1876. C. a. 507.
- histoire romaine. Paris 1873. C. a. 508.
- Døring, H., Schillers Briefe, mit Anmerkungen herausgegeben. 1—2. Bd. Altenburg 1846. C. m. 184.
- Historisk Tidsskrift, IV, 5te Bd., 1ste—2den H. C. b. 336.
- Holberg, L., Epistler, udg. af Chr. Bruun. 5te Bd. Kjøbenhavn 1875. C. m. 151.
- Holm, Edv., Danmark-Norges udenrigske Historie under den franske Revolution og Napoleons Krige fra 1791—1807. 1ste og 2den Del. Kjøbenhavn 1875. C. b. 410—411.
- Jónsson, Th., Edda Snorra Sturlusonar. Kphn. 1875. C. p. 55.
- Lund, Troels, historiske Skitser efter utrykte Kilder. Kjøbenhavn 1876. C. b. 412.
- Løffler, E., Haandbog i Geografien. 5te—9de H. C. n. 309.
- Nationaløkonomisk Tidsskrift, udg. af N. C. Frederiksen, V. Falbe Hansen og W. Scharling. 5te Bd. 1ste—5te H.; 6te Bd. 1ste—6te H.; 7de Bd. 1ste—4de H. C. q. 26.
- Petermann, Mittheilungen über wichtige neue Erforschungen auf dem Gesamtgebiete der Geographie. 1875, 6—12; 1876, 1—4. Ergänzungsheft 43, 44, 45. B. 640.
- Rosenørn, M. H., Greve Gert af Holsten og Niels Ebbesen af Nørreris. H. 3. Randers 1875. C. b. 392.
- Rørdam, H., Kjøbenhavns Universitets Historie fra 1588—1621. 3dje Del 3dje—4de H. C. 407.
- Samling af Love og Anordninger af mere alm. Interesse. 1870—74, 6te H.
- Samlinger til jydsk Historie og Topografi, udg. af

- det jyske topografiske Selskab. 5te Bd. 3dje—4de H. C. b. 384.
- Schiern, Fr., nyere historiske Studier. 1ste D. Kjøbenhavn 1875. C. b. 408.
- Skibsted, H. V., Love og Expeditioner vedkommende Kirke- og Skolevæsen. Ny Række. 1872—74. 3die H. (1874).
- Statistisk Tabelværk, III, 28de—29de Bd. samt Tillæg til stat. Tabelv. III, 18de Bd. B. 625.
- Statskalender for 1876.
- Weber, G., allgemeine Weltgeschichte. II. Bd. 2det H. C. a. 493.
- Winkel Horn, Fr., Billeder af Livet paa Island. Tredie Samling. Kjøbenhavn 1876. C. b. 390.

III. Filologi og Sprogvidenskab.

- Bopp, Fr., kritische Grammatik der Sanskrita-Sprache. 3te Ausg. Berlin 1863. C. 35.
- Bursian, C., Jahresbericht über die Fortschritte der classischen Alterthumswissenschaft. Erster Jahrgang 1873. H. 1—11. Berlin 1874—76. J. 109.
- Dahl, H., dansk Hjælpeordbog. 6te H. C. 310.
- Fick, A., vergleichendes Wörterbuch der indogermanischen Sprachen. 1ster—3ter Bd. Göttingen 1874—76. C. 337—339.
- Grimm, J., deutsche Grammatik. 1ster Theil 1ste H. (1—24 Bogen). Berlin 1875.
- Grimm, J. und W., Wörterbuch. IV. 1ste Abth. 8te Lief., 2te Abth. 9te Lief. B. 45.
- Hermann, K. F., gesamm. Abhandlungen. Göttingen 1849. J. 110.
- Herrig, L., Archiv für das Studium der neueren Sprachen und Literaturen. 54ster Bd. 1ste—4te H.; 55ster Bd. 1ste—2te H. C. 331.
- Løkke, J., engelske Forfattere i Udvalg. Kjøbenhavn 1875. C. 336.
- Neue Jahrbücher für Philologie und Pädagogik, begründet von Jahn. 111.—112. Bd. 4.—12. H.; 1876 (113.—114.), 1.—2. H.
- Plautus, T. M., comoediæ, rec. L. Ussing. Vol. 1. Kjøbenhavn 1875. C. b. 749.
- Schmidt, Christensen, Skuespil af Euripides. H. 2. F. 576.

IV.

a. Pædagogik og Skolevæsen.

Goos, C., Aarbog for Kjøbenhavns Universitet, den polytek-niske Lærestanstalt og Kommunitetet, indeholdende Meddelel-ser for de akademiske Aar 1871—73. Kjøbenhavn 1875. (2 Exemplarer.)

Kort Udsigt over det philologisk-historiske Samfunds Virk-somhed i Aarene 1860—74. (Syvende—tyvende Aargang.)

Leth, A., og G. L. Wad, Meddelelser om Dimitterede fra Herlufsholm fra Skolens Stiftelse 1565 til 1875. Næstved 1875. Register til Meddelelserne.

Tidsskrift for Philologi og Pædagogik. Ny Række, 2det Bd. 2det H.

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet har i Skole-aaret 1875—76, som sædvanlig, tilsendt Skolen Programmer fra Universitetet, fra de danske, norske og svenske Skoler, af hvilke følgende indeholde Afhandlinger.

I. Indbydelsesskrift til Universitetets Aarsfest til Erindring om Kirkens Reformationsfest. 1874 (J. Nellemann, Bidrag til Fortolkningen af Konkurslovens 4de Kapitel). Indbydelsesskrift i Anledning af Kongens Fødselsdag. (J. Nellemann, fortsatte Bidrag til Fortolkningen af Konkurslovens 4de Kapitel.)

II. Skoleprogrammer:

1. Frederiksborg (C. Berg, om Skolen og Skolerne). Helsingør (V. Lassen, Bidrag til Helsingørs Historie). Her-lufsholm (V. Boye, Samlingen af Oldsager paa Herlufsholm). Horsens (M. R. Schmidt, en Methode til Bestemmelse af r i Annuitetsformlen). Kjøbenhavn (Metropolitanskolen: A. F. Pullich, Undersøgelser over Halveringslinierne i en Trekants Vinkler). — Latin- og Realskolen i St. Kongensgade (Chr. Han-sen, om nogle i Mathematiken bestaaende Vedtægters Inkonse-kvens). Nykjøbing (C. J. Wesenberg, nogle Bemærkninger i Anledning af de matematiske Opgaver ved Skolernes Aars- og Afgangsprøver i 1874). Odense (K. Schmidt, Oversigt over de vigtigste baade experimentale og theoretiske Undersøgelser af Lysets Farveadspredelse ved Brydning). Reykjavik (J. Thorkelsson, athugasendur um íslenskar málmýndir). Ros-kilde (Chr. Sørensen, ved Kathedralskolens Morgenandagt den 31. Marts 1875; Gude, ved Rektor Povelsens Jordefærd den 31. Marts 1875). Rønne (C. Hasle, kort Forklaring af Galater-

brevet). Slagelse (Fr. Dahl, Historie og Poesi). Sorø (J. H. Bang, Professor L. Smiths Selvbiografi). Viborg (F. E. Hundrup, Lærerstanden ved Kathedralskolen i Viborg).

2. Frederikshald (M. Arnesen, biografiske Efterretninger om de 830 Elever paa F.s Latin- og Realskole fra 1823—1872). Kristiania (Aars og Voss's Latinske: E. Nicolaysen, metriske Oversættelser til og fra fremmede Sprog. A. Høyer, Udkast til en Mineralogi for Middelskolen). Skien (Thv. Broch, Lærebog i Arithmetik for Latingymnasiet).

3. Hudiksvall (P. E. Melin, Mischelé-Liber Proverbiorum, öfvers.). Kalmar (R. Darin, Iakttagelser rörande utbildningen af lärare i främmande lefvande språk och undervisningen i dessa språk vid de högtra skolorna i Berlin). Kristianstad (I. J. Wahlstedt, Monografi öfver Sveriges och Norges characcer). Linköping (J. Andersson, om riksdagen i Stockholm 1605). Lund (F. S. Svenson, proportionslära. 1875). Luleå (C. J. Backman och V. F. Holm, början till elementarflora öfver Westerbottens och Lapplands fanerogamer och bräckenartade växter). Malmö (O. Nilsson, Danmarks uppträdande i den svenska tronföljarefrågan, åren 1739—1743). Stockholm (C. v. Frieseu, M. Valerius Martialis, hans tidehvarf, hans personlighet och hans diktning. — K. Lindeberg, historisk öfversigt af teorierna för singulara solutioner till ordinära differential equationer). Wenersborg (G. Th. Bergman, om eforatet i Sparta) Wisby (O. W. Lemke, historik öfver Wisby läroverk). Örebro (K. F. Karlson, blad ur Örebro skolas historia).

b. Skjønne Videnskaber og Konster.

- Düntzer, H., Goethes Faust, vollständig erläutert. 1ster—2ter Th. Leipzig 1850. C. 713.
 Knudtzon, F. G., Masaccio og den florentinske Maler-konst paa hans Tid. Kjøbenhavn 1875. C. 695.
 Kristensen, E. T., gamle jydsk Folkeviser, især i Hammerum Herred. 3dje—4de H. C. 694.
 Nordiske Billeder. Prospekter fra Danmark, Norge og Sverig. 6te Bd. 9de—12te H. B. 16.
 Overskou, Th., den kongelige danske Skuepladses Historie fra 1849—74. 9de—11te H. C. 419.

c. Theologi.

- Kristelig Kalender for 1876. Kjøbenhavn 1875. C. c. 207.
 Nyt Tidsskrift for udenlandsk theologisk Literatur. 1875, 2det—4de H.; 1876, 1ste H.

Volf, R., om Integriteten af Profeten Zacharias Bog. Kjøbenhavn 1875. C. a. 245.

d. Filosofi.

Lassen, N., Villien som Forpligtelsesgrund. Kjøbenhavn 1874. C. 185.

Wilken s, C., Erkjendelsens Problem. Kjøbenhavn 1875. C. 184.

V. Skrifter af blandet Indhold. Litteraturhistorie.

Bruun, Chr., Aarsberetning og Meddelelser fra det store kgl. Bibliothek. 2det Bd. 5te H.

— Bibliotheca Danica. Systematisk Fortegnelse over den danske Litteratur fra 1482 til 1830. 2det H.: Rets- og Lægevidenskab. Kjøbenhavn 1875. B. 88.

Fra Videnskabens Verden. H. 11—16. C. 346.

Nordisk Konversationslexikon. H. 54—59.

Oversigt over det kgl. danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger. 1874, 2det—3dje H.

Revue des deux mondes. 1875, 15. avr.—15. dec.; 1876, 1.—15. jan.

— Table générale, 1831—1874. Paris 1875.

Schandorph, S., Goldoni og Gozzi. Episode fra det 18de Aarhundredes italienske Litteratur. Kjøbenhavn 1874. C. 572.

Unsere Zeit. Deutsche Revue der Gegenwart. 1875, 11—24. 1876, 1—9.

Ussing, J. L., Niels Laurits Høyens Skrifter. H. 5. Kjøbenhavn 1875. C. 678.

Almanak for 1769. Nr. 17.

Discipelbibliotheket.

Tilvæxt og Regnskab vil, som tidligere, blive meddelt næste Aar for 2 Aar.

Den fysiske Samling

har i indeværende Skoleaar ikke modtaget nogen Tilvæxt, men kun nogle Reparationer.

Den naturhistoriske Samling

er i 1875—76 foreget med:

Et Par Hvalfiskebarder, givne af Skibskaptajn Tack.

Et Pelikankranium, given af fhv. Discipel Baadsgaard.

Gabet og Bugfinnen af en stor Haj, givne af Hr. Forvalter Schönberg.

En Sugefisk }
 En Blæksprutte } givne af Samme.

En Orthoceratit, given af Kjøbmand J. Jørgensen.

En Samling Perler fra vor danske Blaamusling, givne af Discipel A. Lehmann.

Forsteninger fra Kopolith, givne af Discipel Mourad.

Et Stykke Chabasit fra Færøerne, givet af Skibaptajn Tack.

Prøver af forskjellige Slags Træ, givne af fhv. Disc. Schmidt.

Skolens Afgang- og Aarsprøver i 1876.

(De foran satte Bogstaver betegne Værelserne: a Solennitetssalen, b VI Klasses Værelse; c, d, e de øvrige Værelser ovenpaa. Prøverne i Naturhistorie foretages i det Værelse, hvor Samlingen findes.)

De skriftlige Prøver ved Afgangs- og Hovedexamen afholdes efter Ministeriets Bestemmelse Torsdagen den 15. til Lørdag den 17. Juni, for V Klasse Mandag den 19. Juni til Onsdag den 21. Juni, for Skolens øvrige Klasser Onsdagen den 5. Juli til Torsdag den 6. Juli.

De mundtlige Prøver afholdes 21. Juni til 13. Juli i følgende Orden:

Onsdag den 21. Juni.

- a. 8—12 IV og IV R. Geografi.
2½—5 IV og IV R. Naturhistorie.

Onsdag den 28. Juni.

- a. 8—10 VI Latin. 11—1 VI Oldnordisk.

Torsdag den 29. Juni.

- a. 8—10 VI Naturlære. 12—1 VI Græsk. 4—6 VI Historie.
b. 8—11 IV Latin. 11—12 IV R. Historie. 12—3 IV Matematik.

Fredag den 30. Juni.

- a. 8—9½ VI Matematik. 10—12 IV og IV R. Naturlære.
b. 12—1½ IV R. Matematik. 3—5 VI Engelsk.

Lørdag den 1. Juli.

- a. 8—10 VI Fransk. 12—1½ IV R. Tysk.

Onsdag den 5. Juli.

- a. 8—10 V Oldnordisk.

Fredag den 7. Juli.

- a. 8—9½ IV R. Fransk. 10—11½ V Latin. 12—2
II R. Engelsk. 4—7 I Historie.
- b. 8—9½ V Arithmetik. 10—2 III og III R.
Arithmetik.
- c. 8—10½ IV Tysk. 10½—12½ II Fransk. 12½—2
I R. Fransk.
- d. 8—11 III og III R. Geografi. 11½—2 I
Geografi.
- e. 12—2 II R. Historie.

Lørdag den 8. Juli.

- a. 8—9½ V Græsk. 10—1 II Latin.
- b. 8—9½ V Matematik. 10—1 II Arithmetik.
- c. 8—10½ IV Fransk. 11—1 I Fransk.
- d. 8—12 III og III R. Tysk. 12½—2 I R. Tysk.
8—10 II R. Naturhistorie. 11—2 III og III
R. Naturhistorie.

Mandag den 10. Juli.

- a. 8—10 IV Græsk. 11—1 V Historie. 6 Sangprøve.
- b. 8—11 III og III R. Geometri. 12—2 II R. Tysk.
- c. 8—11 I Latin. 12—2½ I Geometri.
- d. 10½—12 II Geografi. 1½—3 I R. Geografi
8—10½ II Naturhistorie. 12—1½ I R. Natur-
historie.

Tirsdag den 11. Juli.

- 8—12 og 4—6 Optagelsesprøve.
- a. 8½—11½ V Engelsk og Tysk.
- b. 8—11 III og III R. Historie.
- c. 8—10 II R. Fransk. 12—2 I R. Historie.
- d. 8—10 I R. Arithmetik.
4—6½ I Naturhistorie.

Onsdag den 12. Juli.

- a. 8—10 V Naturlære. 12—2½ I Tysk.
- b. 8—10 IV R. Engelsk. 12—2 II R. Geografi.
- c. 8—11 III og III R. Fransk. 11—2 III Latin.
- d. 8—11 II Historie. 11—2 II Geometri.
- e. 8—10 II R. Geometri. 12—2 I Arithmetik.
4—6 I R. Geometri.
- 10—11 V Naturhistorie.

Torsdag den 13. Juli.

- a. 8—10 V Fransk. 10—11½ III Græsk.
- b. 8—10 IV Historie. 12—2 III R. Engelsk.
- c. 8—10½ III og III R. Naturlære. 11—2 II Tysk.
- d. 8—10 I R. Engelsk. 11—2 II R. Arithmetik.

Lærermøder i Anledning af Omflytningen i Klasserne og Optagelse af ny Disciple afholdes Tirsdag den 11. Juli Kl. 7 Efterm., Onsdag den 12. Juli Kl. 6 Efterm. og Torsdag den 13. Juli Kl. 4 Efterm.

Optagelsesprøve afholdes Tirsdag den 11. Juli fra Kl. 8 Form. Hvis nogen er forhindret fra at møde til denne Prøve før Ferien, vil der blive afholdt en Optagelsesprøve den første Dag efter Ferien, nemlig Tirsdag den 15. Avgust Kl. 8 Form.

Fredag den 14. Juli Kl. 10 Form. bekendtgjøres Prøvernes Udfald og Omflytningen i Klasserne samt foretages Dimission af dem, der have bestaaet Afgangsprøverne. Derefter begynder Sommerferien, som varer til **Tirsdag den 15. Avgust**, paa hvilken Dag det ny Skoleaars Undervisning begynder Kl. 12.

Til at overvære de mundtlige Prøver, Sangprøven og Slutningshandlingen indbydes herved Disciplenes Forældre og Værger saa vel som enhver, der har Interesse for Skolen og dens Gjærning.

Aarhus Kathedralskole, den 15. Juni 1876.

G. Lund.